

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV š. p. LESY SR BANSKÁ BYSTRICA • október 2014

10

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

- 3** Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** Prierez najvýznamnejších udalostí LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik
- 7** Quo vadis Lignumexpo?
- 8** OZ Vranov nad Topľou
- 10** OZ Vranov nad Topľou si pripomenul 90. výročie vzniku
- 11** Pohár generálneho riaditeľa si vystrieľal OZ Levice
- ~ Hľadanie pravdy
- 12** Vo Svätom Antone to „vrelo“ poľovníkmi
- ~ Srdce lesníka podáva v knihe aj na dlani
- 13** Sedemnásť ročník výstavy húb
- ~ Lesníci si zašportovali aj v Liptovskom Hrádku
- 14** „Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľany a Börzsöny“
- ~ Staronová drevená vodárenská veža v Palárikove obnovená
- 15** Z vďaky Williamovi Rowlandovi
- ~ 200. výročie narodenia W. Rowlanda
- 16** 16. stretnutie Klubu žien lesníčok pri SLK sa nieslo v znamení zdolávania vrcholov
- 18** Štyristopäťdesiat metrov pod vrcholom Everestu...
- 20** Rezolúcia slovenských poslucháčov lesného inžinierstva v Brne
- 21** Ing. Juraj Turošík – 90 rokov od narodenia
- ~ Ing. Ladislav Greguss, CSc.
- 22** Vydarené podujatie lesníckych seniorov
- ~ Národný seminár o slovenskej poľovníckej literatúre a umení
- 23** Už nám chýba iba lietadlo, vrtule máme
- 24** Milí kamaráti
Pre deti
- ~ Zasmejte sa
- ~ Uveríte?
- ~ Sudoku
- 25** Interventka Livovská Huta
Naše zariadenia
- ~ Kačka na broskyniach
Receptár
- 26** Chronické odumieranie jaseňov
- 27** Kalendár historických udalostí
- ~ Pracovné jubileá
- 28** Storočná „historická“ budova v centre Banskej Bystrice

7

11

13

18

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
október 2014

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Ivan Hanula
Jiří Junek
Ing. Milan Longauer
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Foto na obálke:
Anna Sliacka

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Čas je neúprosne spravodlivý, každému z nás meria rovnakým dielom a je iba na nás, ako ho využijeme. Táto múdrosť našich predkov platí nielen pre ľudí. Ako sa podarilo využiť slovenským štátnym lesníkom 15 rokov fungovania spoločného podniku LESY Slovenskej republiky?

Vzhľadom na to, že podnik je stabilizovaný, v dobrej finančnej kondícii a podarilo sa mu zvládnuť prechod od dotovaného hospodárenia ku každoročným niekoľkomiliónovým odvodom väčšiny ziskov do štátnej pokladnice, môžeme tvrdiť, že napriek niektorým už prekonaným problémom, ide o úspešný príbeh.

Podstata však nie je v peniazoch, hoci tie sú, ako vraví klasik, vždy až na prvom mieste. Dôkazom úspešného fungovania podniku sú zdravé, zelené lesy, ktoré poskytujú nielen drevo, ale najmä čistý vzduch, zásoby vody, možnosti turistiky, rekreácie a poučenia. Na tieto benefity bude spoločnosť klásť čoraz väčší dôraz. Ťažba a predaj dreva je síce nutným, ale iba sprievodným znakom obhospodarovania lesov. Je dobre, že tento fakt nie je pre väčšinu pracovníkov podniku žiadnou novinkou.

Čo popriať jednej z najväčších štátnych firiem do ďalšieho obdobia? Stabilitu a najmä odborne zdatných a rozvážnych manažérov, ktorí dokážu naplniť obsah už známeho sloganu „Zachovať lesy potomstvu...“

Prijemné čítanie

Blaskeľ J. J.

Anketa

Podnik Lesy Slovenskej republiky si v týchto dňoch pripomína 15. výročie od svojho založenia. Čo je podľa Vás najväčšou výzvou a úlohou pre štátnych lesníkov v nasledujúcom období?

Ing. Jozef Spevář
štatny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Udržať podnik naďalej ako stabilnú, prosperujúcu štátnu firmu, ktorá profesionálne, odborne, transparentne a trvalo udržateľne obhospodaruje lesné porasty a ostatný majetok štátu. Štátny podnik, ktorý si plní záväzky voči štátu, voči všetkým svojim zmluvným aj nezmluvným partnerom. Dokázať garantovať svojim zamestnancom, ktorí sú prevažne na vidieku vo všetkých regiónoch Slovenska pracovnú stabilitu, možnosť seberealizácie a odborného rastu, primerané ohodnotenie práce najmä vonkajších THZ na úrovni lesných správ.

Ing. Tibor Lebocký
poslanec Národnej rady Slovenskej republiky

Zachovať si profesionálny prístup, pokoj, rozvahy a asertivitu v čoraz komplikovanejšom prostredí diametrálne odlišných názorov na to, čo je a na čo vlastne má slúžiť les v malej urbanizovanej krajine tretieho tisícročia. Nikdy nenechať pripraviť generácie poctivých lesníkov o ich status najlepších správcov lesného majetku, tvorcov a ochrancov životného prostredia všetkých, ktorým prírodné dedičstvo našej krajiny patrí – ľuďom, ktorí chcú les využívať ako životný priestor poskytujúci zamestnanie a priestor pre aktívny odpočinok a nie si ho z diaľky obzeráť ako zakázaný priestor ponechaný na „samovývoj“...

Ing. Blažej Možucha
riaditeľ Mestských lesov Banská Bystrica

Úloha pre štátnych lesníkov je zrejme zo zriaďovacej listiny: starať sa o zverený lesný majetok štátu so starostlivosťou riadneho hospodára... Alebo, po Dekrétovsy: Zachovať lesy potomstvu.

Výzvou pre všetkých lesníkov v tomto i nasledujúcom období je: Neustúpiť! Neustúpiť zelenému Talibanu. Neustupovať ľuďom, ktorí veľa rozprávajú do ochrany lesa, hoci jej vôbec nerozumejú, pritom ale za nič nenesú zodpovednosť. Stačí pritom porovnať Osrblie a TANAP. Spracovanie kalamity na Osrblí si riadili lesníci sami. Výsledok: nádherný, zdravý zelený les, plniaci všetky svoje funkcie. Netreba čakať niekoľko generácií. Výzva: Nepustiť do gatí, keď niekto štekne, robíť si zodpovedne svoju prácu, aby sme sa za jej výsledky nikdy nehanbili...

Ing. Jaroslav Šulek
predseda Slovenskej lesníckej komory

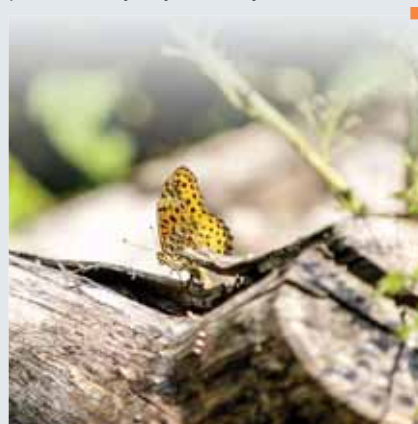
LESY Slovenskej republiky š.p. ako najväčší správca lesného majetku v Slovenskej republike sú i v budúcnosti budú pod drobnohľadom širokej verejnosti. V tejto súvislosti za jednu z najväčších výziev pre štátnych lesníkov v nasledujúcom období považujem obhajobu opodstatnenosti svojho poslania, spočívajúceho v zabezpečovaní kvalitnej starostlivosti o naše najväčšie prírodné

bohatstvo, o lesy. Zďaleka neplatí, že les rastie sám, najmä nie ten, ktorý má plniť všetky verejnoprospešné funkcie. Preto našim štátnym lesníkom prajem, aby sa o lesy starali tak, aby verejnosť bola presvedčená o tom, že lesy sú v dobrých rukách.

Ing. Alena Ábelová
vedúca odboru usmerňovania lesníckych činností

„Za najväčšiu výzvu pre štátnych lesníkov v nasledujúcom období z hľadiska lesnej prevádzky považujem vysporiadanie sa so zostávajúcou kalamitou z 15.5.2014 v čo najkratšom čase a takým spôsobom, aby nevznikla následná podkôrníková kalamita takého rozsahu, ako to bolo po kalamite z 19.11.2004. Všetci však vieme, že toto nie je len úloha pre štátnych lesníkov. V tomto sme na jednej lodi s neštátnymi lesníkmi, lebo podkôrník nepozná vlastnícke hranice. A neposlednej miere je to aj úloha pre štátnu správu životného prostredia, ktorá má šancu ukázať, že sa poučila s predchádzajúcej kalamity.“

Príhovor generálneho riaditeľa

Milé kolegyně, vážení kolegovia,

Koniec októbra je obdobím, kedy finišujú práce na prípravách plánov na budúci rok a pomaly, ale iste sa tiež začínajú vyhodnocovať priebežné výsledky práve prebiehajúceho hospodárskeho roka. V tomto roku nám k týmto pravidelným úlohám pribudla ešte jedna milá povinnosť. Pripomíname si 15. výročie založenia podniku, a konkrétne 29. októbra potom zápis nového podniku LESY Slovenskej republiky do obchodného registra.

Zhodnotenie tohto obdobia nie je jednoduché. Podnik sa musel vyrovať s viacerými úskaliaми hospodárenia, aby dokázal svoju životaschopnosť. Vzhľadom na výsledky posledných rokov si dovoľím tvrdiť, že úspešne.

Podnik úspešne prežil snahy o transformáciu na akciovú spoločnosť, po strate z roku 2003 sa dostal do trvalého zisku, podarilo sa mu prekonať následky vetrovej kalamity z roku 2004 aj odbytové a finančné problémy v časoch hospodárskej krízy v rokoch 2008 a 2009.

Samozrejme, že nie všetko bolo za 15 rokov fungovania podniku LESY SR ideálne. Niektoré rozhodnutia predchádzajúcich vedení boli neštandardné a stali sa terčom kritiky médií. Stará múdrosť však hovorí, že kto nepozná svoju minulosť, nemá budúcnosť. Preto je potrebné si minulosť pripomínať a najmä poučiť sa z nej.

Nechcem však na toto mieste pripomínať dopodrobna históriu nášho podniku. Chcem obrátiť vašu pozornosť na iné.

Na postavenie štátneho lesníctva v spoločnosti a jeho budúcnosť. Lesy, ktoré patrili pod správu štátu, nech už bol v akejkoľvek forme, tu boli od dávna. Boli zdrojom príjmov pre panovníkov či vlády všetkých historických etáp v živote našej krajiny a tiež zdrojom obživy pre veľkú časť obyvateľstva. História ukázala, že správa lesov štátom zabezpečí z dlhodobého hľadiska trvalú udržateľnosť obhospodarovania lesa a umožní jeho využívanie pre celú spoločnosť.

Lesníci zamestnaní v štátnych lesoch boli a aj dnes sú vystavení mimoriadne mu tlaku verejnosti, ktorá im neodpustí ani ten najmenší prehrešok a aj preto je nutné, aby vykonávali svoju prácu vždy čo možná najprofesionálnejšie. Napriek negatívnej publicite z posledných rokov sa výsledky našej práce dostávajú a uznaním našej práce je napríklad opätovné obhospodarovanie lesných pozemkov, ktoré nám dávajú súkromní vlastníci do prenájmu po zlých skúsenostiach s privátnymi firmami. Som presvedčený, že pokračujúcou poctivou prácou nás všetkých, sa začne obracať aj verejná mienka, ktorá v posledných dvoch desaťročiach lesníkom nebola príliš priaznivo naklonená.

Milé kolegyně, vážení kolegovia. Čo zaželať nášmu podniku do budúcnosti? Predovšetkým dobrých, pracovitých a odborne erudovaných zamestnancov. Iba tí sú schopní zabezpečiť kontinuitu kvalitného a trvalo-udržateľného obhospodarovania lesa a vysporiadať sa s nástrahami, ktoré prináša lesnícky život a legislatívne,

klimatické či iné zmeny. Dôležitá je tiež stabilita, bez ktorej sa nedajú realizovať strategické rozhodnutia. LESY SR sú dynamický podnik so schopnosťou prispôbiť sa novým podmienkam. To nám dáva istotu do budúcich rokov, ktoré hoci nebudú jednoduché, určite budú úspešné. Ďakujem všetkým, ktorí svojou prácou prispeli k úspechom nášho podniku.

Lesu zdar!

Prierez najvýznamnejších udalostí LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik

20.4.1999

Minister pôdohospodárstva SR Ing. Pavol Koncoš rozhodnutím č. 2795-1999-420 zo dňa 20. 4. 1999 zriadil jeden štátny podnik LESY Slovenskej republiky so sídlom v Banskej Bystrici.

1.7.1999

Podnik vznikol zlúčením štátnych podnikov Lesy Bratislava, Lesy Trenčín, Stredoslovenské lesy Banská Bystrica, Severoslovenské lesy Žilina, Lesy Košice, Lesy Prešov a Semenoles Liptovský Hrádok ku dňu 1. 7. 1999 ako podnik verejnoprospešnej činnosti. Za generálneho riaditeľa podniku bol vymenovaný Ing. Blažej Možucha. Organizačný riaditeľ: Ing. Miroslav Holienčík Ekonomický riaditeľ: Ing. Ján Novák CSc. Rozvojovo-technický riaditeľ: Ing. Ladislav Gašpar Obchodný riaditeľ: Ing. Miloš Vaňo

29.10.1999

Okresný súd v Banskej Bystrici zapísal štátny podnik do Obchodného registra. Generálne riaditeľstvo v Banskej Bystrici riadilo 26 odštepných lesných závodov so sídlami v Šaštíne, Smoleniciach, Palárikove, Leviciach, Topolčiankach, Prievidzi, Trenčíne, Považskej Bystrici, Žiline, Čadci (Krásno nad Kysucou), Námestove, Liptovskom Hrádku, Beňuši, Čiernom Balogu, Slovenskej Lupči, Žarnovici, Krupine, Kriváni, Hnúšti, revúcej, Rožňave, Košiciach, Prešove, Poprade, Bardejove, Vranove nad Topľou, Sobranceiach a 2 špecializované závody - Odštepny závod lesnej techniky v Banskej Bystrici a Odštepny závod Semenoles v Liptovskom Hrádku.

8 – 9.12.1999

Prvá pracovná porada vedenia LSR š.p. s riaditeľmi OZ v rekreačnom zariadení Lesník.

Január 2000

Začal vychádzať podnikový časopis LESNÍK. Prvým predsedom redakčnej rady bol Ing. Miroslav Holienčík, prvým šéfredaktorom bol Ing. Jozef Hikl.

30.3.2000

V zariadení Lesník bola podpísaná Kolektívna zmluva pre rok 2000.

10.10.2000

Jednou z prvých významných akcií v rámci nového podniku bolo zorganizovanie odborného seminára k päťdesiatemu výročiu chovu koní na Muráni.

26.1.2001

Na OZ Krupina napadla námrazová kalamiť 140.tis m³.

9. – 12.10.2001

Na 4. ročníku medzinárodnej výstavy Lignumexpo – Les bola slávnostne pokrstená zástava podniku LESY Slovenskej republiky, š.p.

10.10.2001

V rámci výstavy Lignumexpo sa konala prvá veľká aukcia dreva. Pripravené bolo 2000 m³ listnatej vlákny a 200 m³ ihličnatej guľatiny.

18.12.2001

OZ Prešov prevzal certifikát o trvalo-udržateľnom obhospodarovaní lesa podľa schémy FSC

21.6.2002

Vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu bol pri príležitosti prvého ročníka Dňa stromu odhalený základný kameň Lesníckeho skanzenu.

3. – 6.9. 2002

V kaštieli v Palárikove sa na 6. konferencii stretli generálni riaditelia štátnych lesov stredoeurópskych krajín. (Česká republika, Rakúsko, Chorvátsko, Slovinsko, Poľsko, Rumunsko, Ukrajina, Slovensko).

1.9.2002

Na lesnej správe Majdán v pôsobnosti OZ Smolenice otvorili jeden z prvých Lesníckych náučných chodníkov. LNCH Majdán má dĺžku 5,5 kilometra a 4 zastávky.

11.9.2002

V Zámutove na OZ Vranov nad Topľou otvorili strelnicu nielen pre potreby podniku. Postupne sa po dobudovaní jednotlivých častí stala najmodernejšou a najväčšou strelnicou v rámci š.p. LESY SR.

4.12.2002

V dome novinárov na Župnom námestí v Bratislave sa stretli zástupcovia š.p. LESY SR a Lesoochranárskeho zoskupenia VLK. Bola podpísaná spoločná deklarácia o vzájomnej spolupráci.

1.1.2003

Minister pôdohospodárstva Zsolt Simon poveril Ing. Jána Nováka, CSc. zastupovaním a konaním v mene podniku

21.3.2003

Minister pôdohospodárstva Zsolt Simon uviedol do funkcie nového generálneho riaditeľa Ing. Karola Vinša.

19.7.2003

Vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu sa uskutočnil 2. ročník Dňa stromu a zároveň bol oficiálne otvorený Lesnícky skanzen

19.8.2003

Na generálnom riaditeľstve podniku v Banskej Bystrici sa uskutočnilo prvé stretnutie Riadiaceho výboru transformačného projektu.

6.2. 2004

Staré Hory. Pri príležitosti 80. výročia pádu najtragickejšej lavíny v Rybom sa uskutoč-

nil celoslovenský odborný seminár Lesy a lavíny.

3.5.2004

Na generálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici bola podpísaná Dohoda o spolupráci medzi LESY SR, š.p. a Lesníckou fakultou TU Zvolen.

6.8.2004

Na Lesnej správe Oravský Podzámok v budove bývalej prefektúry Oravského komposesorátu bola otvorená trvalá expozícia História lesníctva na Orave.

28.10.2004

Lesnícky skanzen. Slávnostné otvorenie Symbolického lesníckeho cintorína.

19.11.2004

Veterná smršť nevyčítala iba vo Vysokých Tatrách. V Nízkych Tatrách a na Orave poškodila v porastoch spravovaných podnikom 1 621 962 m³ dreva.

December 2004

Začal sa projekt „Stromček pod Stromček“. LESY SR, š.p. venovali vianočné stromčeky 124 detským domovom.

1.2.2005

Vstúpil do platnosti Etický kódex LESY SR, š.p.

Marec 2005

Pilotný projekt Lesnej pedagogiky - I. etapa overovanie

1.3.2005

Účinnosť nadobudol Nový pracovný poriadok – jeden z nosných pilierov podnikovej kultúry LESY SR, š.p.

24.5. – 25.5. 2005

V obci Jasenie – Kyslá sa uskutočnil I. ročník súťaže Naj horár.

29.6.2005

Medzi obcami Heľpa a Pohorelá v pôsobnosti OZ Beňuš, LS Pohorelá, vypukol veľký lesný požiar. Zasiahnutých bolo 50 ha lesa a zhorelo cca 18.000 m³ dreva. Škodu vyčíslili na 27 mil. Sk.

1.7.2005

Bola realizovaná racionalizácia počtu organizačných jednotiek na I. stupni riadenia, v rámci ktorej bol znížený počet:

- lesných správ z 201 na 122
 - lesných obvodov z 1183 na 492
- Zároveň bola upravená vnútorná organizačná štruktúra odštepných závodov vytvorením štyroch úsekov v rámci ústredia odštepných závodov
- Úsek riaditeľa OZ
 - Úsek ekonomický
 - Úsek lesníckej výroby
 - Úsek obchodno-logistický

V štruktúre lesných správ bola vytvorená typová funkcia **odborný lesný hospodár**.

15.8.2005

Luxemburg. Rada PEFC oznámila, že Slovenský systém certifikácie lesov bol medzinárodne uznaný a stal sa súčasťou „Programu pre vzájomné uznávanie lesných certifikovaných systémov“.

2.2.2006

Na post generálneho riaditeľa bol menovaný Ing. Igor Olajec

6.7.2006

Banská Bystrica. Park v Národnej ulici, ktorému dominuje busta komorského lesmajstra J. D. Matejovie bol slávnostne pomenovaný podľa tohto významného slovenského lesníka.

7.7.2006

V Osrblí v pôsobnosti OZ Čierny Balog sa uskutočnil odborný seminár „Kalamita v Osrblí 10 rokov po“.

19.10.2006

Povereným generálnym riaditeľom sa stal Ing. Vladimír Víglášský

21.10.2006

V Palárikove bola podpísaná zmluva medzi podnikom LESY SR š.p. a Slovenským poľovníckym zväzom o založení stálej expozície CIC v kaštieli v Palárikove.

23. – 24.10.2006

V hoteli Lesník v Turčianskych Tepliciach si na prvom spoločnom stretnutí vymieňali skúsenosti lesní pedagógovia z celého Slovenska.

22.12.2006

Generálnym riaditeľom podniku bol vymenovaný Doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

máj 2007

Polovnícky zámoček Topoľčianky bol vyhlásený za 1. Významné lesnícke miesto

1.1.2008

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene sa stalo súčasťou štátneho podniku LESY SR ako organizačná jednotka generálneho riaditeľstva v Banskej Bystrici.

18.7.2008

Otvorenie prvého Medzinárodného lesníckeho náučného chodníka Udava - Soľinka na OZ Vranov nad Topľou.

20. – 24. 10. 2008

OZ Topoľčianky oslávili 50. výročie založenia zubrej zvernice.

Marec - jún 2009

Vplyvom globálnej hospodárskej krízy bolo vedenie štátneho podniku LESY SR prinútené prijať rozhodnutie o štvordňovom pracovnom týždni.

2.4.2009

Rada pre hospodársku krízu prijala rozhodnutie sanovať dopady

hospodárskej krízy v rezorte lesného hospodárstva štátnou finančnou pôžičkou 100 mil. € (3 miliardy Sk). Z rôznych dôvodov k čerpaniu tejto pôžičky neskôr nedošlo.

9.7.2009

Minister pôdohospodárstva Stanislav Bečik vyhovel žiadosti **doc. RNDr. Ing. Jozefa Mindáša, PhD** o uvoľnenie z funkcie generálneho riaditeľa.

10.7.2009

Povereným generálnym riaditeľom sa stal dovtedajší riaditeľ OZ Trenčín **Ing. Ján Beňa**.

25.9.2009

Na Námestí SNP vo Zvolene a v Lesníckom a drevárskom múzeu sa uskutočnil krst knihy „Významné lesnícke miesta na Slovensku I.“

1.10.2009

Do funkcie generálneho riaditeľa štátneho podniku LESY SR bol vymenovaný **Ing. Alojz Riško**.

16.7.2010

Minister pôdohospodárstva odvolal z funkcie Alojza Riška a poveril vedením podniku Ing. Igora Vizlaia.

August 2010

Na 37. ročníku výstavy AGROKOMPLEX v Nitre získal v kategórii živočíšna výroba najvyššie ocenenie „Zlatý kosák“ norik muránskeho typu zo žrebčína š. p. LESY SR na OZ Revúca.

December 2010

Spustenie elektronických aukcií dreva v štátnom podniku LESY SR, ako serióznej a transparentnej formy predaja dreva.

Február 2011

Pričlenením stratových OZ Krupina k OZ Levice a OZ Bardejov k OZ Prešov, sa fakticky začala ekonomicky podložená reštrukturalizácia podniku.

Máj 2011

Realizácia informačného seminára Smrečiny (k pôvodu, aktuálnemu stavu a nástrojom obnovy rozpadajúcich sa smrečín na Slovensku) na pôde Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene pod odbornou garanciou Prof. Ing. Milana Sanigu. DrSc.

3.9.2011

Koncert Štátnej filharmónie Košice v kameňolome pod Muránskym hradom spoluorganizovaný š. p. LESY SR v rámci Revúckych augustových koncertov a Medzinárodného roka Lesov. Na koncerte odzneli diela skladateľov M. Moyzesa, J. Straussa a G. Bizeta.

29.9.2011

Po rekonštrukcii strechy v rámci cezhraničného projektu š. p. LESY SR „Kultúra najlepšia cesta k priateľstvu“, bol slávnostne otvorený kostolík v lesníckej osade Čierny Váh.

Október 2011

LESY SR, š. p. dokončili cezhraničný projekt revitalizácie Beskyd za viac ako 5 miliónov €.

December 2011

Slávnostné otvorenie stálej lesníckej výstavy Les v zrkadle vedy - rozpad smrečín, prenos výsledkov z výskumu do praxe a stálej drevárskej výstavy Drevo vždy živé - tradičné remeslá pre dnešok v Lesníckom a drevárskom múzeu.

24. – 26. 10.2011

LDM Zvolen spolu s Národným zemедьľským múzeom Praha uskutočnili medzinárodnú konferenciu „Z histórie lesného dopravníctva“.

21.4.2012

Minister pôdohospodárstva odvolal z funkcie Igora Vizlaia a poveril vedením podniku **Ing. Ctibora Határa**.

December 2012

Vydanie máp Lesných informačných kancelárií piatich odštepných závodov, čím sa edícia týchto lesnícko-turistických máp stala kompletnou.

1. január 2013

Zanikol OZ Palárikovo a správa územia tohto závodu sa dostala pod OZ Levice, menšie časti potom pod OZ Smolenice a OZ Topoľčianky.

21. marec 2013

V Medzinárodný deň lesov otvorenie dlhodobej lesníckej výstavy v Lesníckom a drevárskom múzeu Hlas lesa.

30. apríl 2013

Chránená poľovná oblasť Poľana v správe podniku LESY SR získala od medzinárodnej poľovníckej organizácii CIC cenu Edmunda Blanca ako 1. poľovnícky revír Slovenska.

August 2013

Prezentácia podniku na 40. ročníku AGROKOMPLEXU v Nitre, OZ Revúca získal za trojicu plemenných koní ocenenie „Zlatý kosák“.

15.5.2014

Vichrica Žofia poškodila v štátnych lesoch viac ako dva milióny m³ dreva, situáciu riešil krízový štáb.

20. jún 2014

Jubilejný 10. ročník súťaže vedomostí a schopností horárov – Naj Horár.

9.9.2014

Odhalenie v súčasnosti posledných troch Významných lesníckych miest – Rowlandovské lesné pamätníky v lokalitách Zákamenné, Komárne a Panský vrch. išlo o 41., 42., 43., VLM.

Quo vadis Lignumexpo?

Tak. Najväčší slovenský drevársky a lesnícky veľtrh Lignumexpo-LES máme úspešne za sebou. Štatistiky hovoria, že sa ho vrátanie LESOV SR zúčastnilo 210 vystavovateľov (iné zasa uvádzajú 174 vystavovateľov), z rôznych krajín, ktorí obsadili 12.000 m² výstavnú plochu v štyroch pavilónoch a na voľnej ploche. Či je to veľa, alebo málo, je ťažká otázka. V porovnaní s rokom 1991, kedy sa prvého ročníka zúčastnilo 114 firiem, je to určite dosť. Oproti roku 2010, kedy svoje produkty predstavilo 208 spoločností sa ich počet takmer nezmenil. Nie

roky. Pravdou je, že na prvý pohľad boli vystavovatelia a predajcovia v deň otvorenia výstavy voči návštevníkom takmer v presile.

Čo už... Lignumexpo je skutočne úzko špecializovaná výstava a počet domácich majstrov, ktorí voľakedy podobné podujatia navštevovali, sa postupne znižuje. Navyše, s rozvojom technológií a konkurencie rastie dôraz na linky a výrobné uzly, ktoré majú živnosťní nie sú schopní zaplatiť a nasledovne ich kapacitne naplniť. Časy,

okrasných drevín, neprehliadnuteľné boli kone z OZ Revúca. S nákladnými Tatrami sa neustratil ani OZLT Banská Bystrica a 15. výročie podniku zasa pripomínal stánok LESOV SR v pavilóne F.

kedy stačila hoblôvačka, píla, spodná frézka a pásová brúska, sú už preč. Hospodárska kríza minulých rokov a lacnejší nábytok z Poľska či Rumunska tomuto odvetviu na Slovensku nežijú.

Vystavovateľov bolo tak „priemerne“, náš podnik sa medzi nimi neustratil a LESY SR boli jedným z organizátorov konferencie VIAC LESA A DREVA DO ŽIVOTA! V piatok 3. októbra LESY SR navyše zabezpečovali celodennú akciu lesnej pedagogiky. Slušná účasť nášho podniku. Niečo však na prvý pohľad chýbalo – návštevníci. Ich počet tlačové správy o výstave neuvádzajú, tak si dovolím osobný názor. Mal som možnosť sa zúčastniť niekoľkých

je však podstatné každoročne lámať rekordy na úkor kvality.

Náš podnik už tradične prezentoval OZ Semenoles s predajnou expozíciou

ročníkov Lignumexpo v čase začiatkov tejto výstavy a subjektívne to bol neporovnateľný zážitok. Niekedy sa bolo treba predierať zástupmi ľudí. Žiaľ, tento postreh potvrdili aj viacerí ďalší vystavovatelia, niektorí už po prvom dni zvažovali účasť na ďalšom ročníku, ktorý sa bude konať o dva

Suma sumárum, Lignumexpo sa skutočne stáva výstavou pre odborníkov, väčšie podniky a niekoľkých nadšencov, čo bol možno aj pôvodný zámer. Natíska sa však otázka, čo prináša táto výstava nášmu podniku okrem poučania od Zväzu spracovateľov dreva o tom, komu by mali štátne lesy predávať drevo a o ich nezištnej snahe pomôcť pri likvidácii kalamity Žofia. Mimochodom, keď už pracovníci Agrokomplexu zabudli pri otvorení výstavy privítať generálneho riaditeľa nášho podniku, mohli túto chybu napraviť aspoň v tlačovej správe, ktorú na druhý deň vydali. No čo už, nestalo sa.

Vlastimil Rezek

OZ Vranov nad Topľou

Domaša, buk, včely, strelnica v Zámutove, flyšové podlažia, jeden z najvyšších plánov ťažby a zároveň jeden z najlepších hospodárskych výsledkov za uplynulý rok. To je iba stručný prehľad niekoľkých zaujímavostí OZ Vranov nad Topľou.

Základné údaje

katastrálna výmera: 189.850 ha
obhospodarované pozemky: 46.273 ha
z toho štátne: 40.041 ha
neštátne: 6232 ha

ťažba (plán 2014) 235.806 m³
zastúpenie drevín:
78 % bk, 6 % db, 5 % bo, 4 % hb

počet expedičných skladov: 3
počet lesných správ: 9
počet pracovníkov: 102
z toho na ústredí: 23

História OZ

Novodobá história štátnych lesov v okolí Vranova nad Topľou sa začína po pozemkovej reforme z roku 1924, ktorou zanikli majetkové práva bývalého veľkostatkára Emila Scheiblera a na obhospodarovanie lesných pozemkov vznikla 7.10.1924 Štátna lesná správa Zámutov. Tá bola organizačne zaradená pod Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Solnom hrade (Solivare) a okrem lesných pozemkov prevzala do starostlivosti aj lesnú železnicu, pilu a drevosklad v Čemernom. Územie, ktoré spravovala, pokrývalo katastre obcí Zámutov, Rudlov, Hlinné a Čemerné. V roku 1927 bolo spravované územie rozšírené o pozemky Ondreja Hadíka Barkóczyho, na ktoré bola z dôvodu porušovania zákona uvalená úradná štátna správa. Výmera obhospodarovaných pozemkov sa tak zvýšila na 4746 ha.

Najväčšie zmeny nastali po roku 1945, kedy sa po konfiškácii majetku na základe zákona 104/1945 výmery doterajších štátnych lesných správ podstatne zväčšili a zároveň vznikali aj nové ŠLS ako napríklad Humenné, Stakčín, Ulič, Jabloň, Medzilaborce, Giraltovce. Od roku 1946 boli všetky ŠLS pričlenené k Riaditeľstvu štátnych lesov v Košiciach. Zásadnú zmenu v organizácii lesníctva priniesol rok 1948, kedy boli doterajšie riaditeľstvá štátnych lesov zrušené a doterajšie štátne lesné správy sa stali riaditeľstvami štátnych lesov. Tie boli podriadené priamo Ústrednému riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v Bratislave. Ďalšou organizačnou zmenou bolo po vzniku národného podniku Československé štátne lesy riaditeľstvo štátnych lesov pretransformované na lesný závod s oficiálnym názvom Československé štátne lesy n.p., Lesný závod Zámutov. Ústredie lesného závodu sa presťahovalo zo Zámutova do Vranova v roku 1958 po vybudovaní vhodných priestorov. Organizačne bol Lesný závod Vranov súčasťou štátneho podniku Štátne lesy v Košiciach a členený bol na osem poľesí (Domaša, Podčičva, Hlinné, Rudlov, Šimonka, Lipová, Jusková Voľa, Banské) a 27 lesných úsekov. Výmera obhospodarovaných lesov

sa do roku 1964 zvýšila na 14.321 ha. Pri reorganizácii štátnych lesov na Slovensku boli v roku 1974 zlúčené Lesné závody Giraltovce a Vranov do jedného závodu so sídlom vo Vranove nad Topľou. Ťažba sa pohybovala od 90.000 m³ v roku 1974 až po 115.000 m³ v roku 1988. Ďalšie zmeny nastali po roku 1989, keď sa začali lesné pozemky vracat' pôvodným majiteľom a v dôsledku zrušenia niektorých závodov boli k Lesnému závodu Vranov pričlenené lesné správy Ohradzany, Turany a Stropkov a k Lesnému závodu Bardejov boli pričlenené Lesná správa Giraltovce a Okružle. Ďalšou výraznou zmenou bolo rozdelenie Východoslovenských štátnych lesov na Lesy Košice š.p. a Lesy Prešov š.p. Od roku 1999 je OZ Vranov nad Topľou súčasťou podniku LESY Slovenskej republiky.

Charakteristika územia, prírodné pomery

Súčasný OZ Vranov nad Topľou pokrýva územie piatich okresov (Vranov n. T., Humenné, Stropkov, Medzilaborce, Snina) a rozprestiera sa od severných výbežkov Východoslovenskej nížiny, Slanských vrchov Vihorlatu cez Ondavskú a Laboreckú vrchovinu až po oblúk Východných Karpát na hranici s Poľskom. Zaberá územie časti povodia Tople, Ondavy, Laborca, Cirochy a Udavy od nadmorskej výšky 118 m n.m až po vrch Simonky 1092 m n. m. Územie sa vyznačuje pestrosťou terénnych tvarov niekoľko Slánske pohorie a Vihorlat vznikli sopečnou činnosťou, kde hlavnou horninou je andezit. Je to oblasť so strmými kamenistými dolinami, ostrými hrebeňmi a ojedinele sa vyskytujúcimi bralami. Ondravská vrchovina a Východné Karpaty sú tvorené sedimentmi, obsahujú prímies uhličitanu vápenatého. Táto oblasť je charakteristická väčšinou tiahlymi zaoblenými hrebeňmi, má charakter pahorkatín, čiastočne vysočín, popretkávaná stržami, ktoré vznikli eróznou činnosťou. Hlavnou drevinou celej oblasti je buk, od vysoko kvalitných bučín na Slánskom pohorí a Vihorlate až po netvárne prestarnuté hlavové bučiny v severnej časti pozdĺž hraníc s Poľskom.

Súčasný OZ Vranov nad Topľou

A práve vysoké zastúpenie buka v lesných porastoch, ktoré atakuje hranicu 80 percent, je limitujúcim faktorom hospodárenia tunajšieho odštepného závodu.

„U buka je, tak ako na celom Slovensku, dlhodobý problém s umiestnením stredne kvalitnej hmoty,“ hovorí riaditeľ OZ Martin Strmeň. Najcennejšie sortimenty pre dyharenské spracovanie si nájdu odberateľov v Poľsku a Česku, vlákna má svojich stálych odberateľov v Bukóze a v Ružomberku. Nezáujem o piliarske sortimenty a vyšší podiel me-

nej kvalitnej bukovej hmoty sa odráža v priemernom speňažení. To dosahuje 44,18 €/m³, čo je pod úrovňou priemeru podniku (49,84), a mierne nižšie, ako priemerné speňaženie listnatej hmoty (44,25). Napriek tomu sa OZ podarilo vlani dosiahnuť piaty najlepší hospodársky výsledok spomedzi všetkých závodov. (1,603 milióna eur po zohľadnení odpočítateľných aj pripočítateľných položiek).

Ako sa podarilo pri takomto drevinovom zložení a priemernom speňažení dosiahnuť zisk viac ako 1,6 milióna eur?

Základom je tlak na znižovanie nákladov. Osvedčili sa a prispeli k dobrému hospodáreniu dodávky menej kvalitných sortimentov z odvozného miesta. Na sklady odvážame hrubšie časti kmeňov, ktoré sa zhodnotia na kvalitnejšie sortimenty a tenšie, vrcholové časti s priemerom pod 25 centimetrom dodávame priamo. Z o v o z n ý c h

miest takto odíde približne 30 % hmoty, čo je pri úspore šesť eur na kubík a celkovej ťažbe 230.000 m³ zásadná úspora. Druhým limitujúcim faktorom je výška ťažby. Máme spočítané, že nulový zisk by sme vytvárali pri ťažbe 170.000 m³.

Zaujímavosťou tohto závodu je fakt, že v súčasnosti rúbe menej, ako mu dovoľuje ročný etát. „Sme pod množstvom, ktoré nám umožňuje LHP, nie je komu predávať najmä piliarsku guľatinu buk. Aj do budúcnosti plánujeme ťažbu okolo 230.000,“ dodáva Strmeň.

Väčšine závodov sa darí zvýšiť zisk predajom časti dreva cez dražby cenných sortimentov. Aké máte v tomto smere vzhľadom na drevinové zloženie skúsenosti?

Dražby organizujeme aj na našom OZ, v minulosti to boli aj jesenné aj jarné termíny, v tomto roku už s jesennou dražbou nepočítame. Okrem buka je v našich porastoch aj zastúpenie duba a ten tvorí veľkú časť ponuky na dražbách, cca 40 %. Samozrejme buka je viac.

Do budúcnosti by sme chceli zvýšiť podiel duba v porastoch.

To si vyžaduje vyšší podiel umelej obnovy

Z 250 hektárov ročnej obnovy máme viac ako 160 hektárov prirodzenej, väčšinou buka. Na vyšší podiel zalesňovania dubom nám v posledných rokoch chýba dostatok výsadby schopných sadeníc od Semenolesu. Dúfame, že v budúcnosti, keď bude dostatok žaluďov, sa situácia zlepší.

Je známe, že OZ Vranov je v súčasnosti jediným závodom, ktorý má včeliu farmu

Včelárstvo je naozaj jednou z nie bežných aktivít nášho OZ. Musím ale spresniť, že v súčasnosti máme včely dané do ekonomického prenájmu. Plánujeme však s príspevom fondov EÚ túto včeliu farmu rozšíriť, obnoviť a tiež prevádzkovať vo vlastnej réžii. Uvidíme, či budeme pri vyhodnocovaní projektu úspešní. Podľa mojich informácií sa týmto nápadom inšpirovali už aj na niektorých ďalších OZ.

Včely však nie sú jedinou zvláštnosťou nášho OZ. Už niekoľko rokov je v plnej prevádzke v Zámutove najlepšia strelnica v rámci nášho podniku pre potreby nielen našich zamestnancov. Je to jediná strelnica v rámci podniku s možnosťou odstrieľať desaťboj.

A čo ďalšie investície?

Dlhodobu sa snažíme investovať do lesných ciest, v súčasnosti máme rozpracované dva takéto projekty. Okrem toho je na spadnutie začiatok obnovy budovy OZ. Ten sa mierne posunul kvôli procesu verejného obstarávania.

V poslednom čase sa podarilo vybudovať malé múzeum v nevyužitej budove na Lesnej správe v Zámutove. Nakoľko tu máme aj ďalšie voľné priestory, počítame s ich využitím aj pre jednodňovú lesnú pedagogiku. Deti si tu nájdu okrem prezentácie minulosti lesníctva priestor pre aktivity a hry. Priamo v Zámutove potom začína náučný chodník, ktorý sme otvorili v roku 2011.

Pred krátkym časom si OZ Vranov nad Topľou pripomenul 90. výročie založenia. Čo by ste poprial tomuto závodu do budúcnosti?

Želám štátnym lesom veľa ďalších úspešných rokov. Aby sme naplnili nielen odkazy generácií lesníkov, ktorí tu boli pred nami, ale prijali a úspešne zvládli aj výzvy, ktoré pred nami stoja dnes a aby sme zverenému lesnému bohatstvu štátu vedeli odovzdať našim nasledovníkom so ctou.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

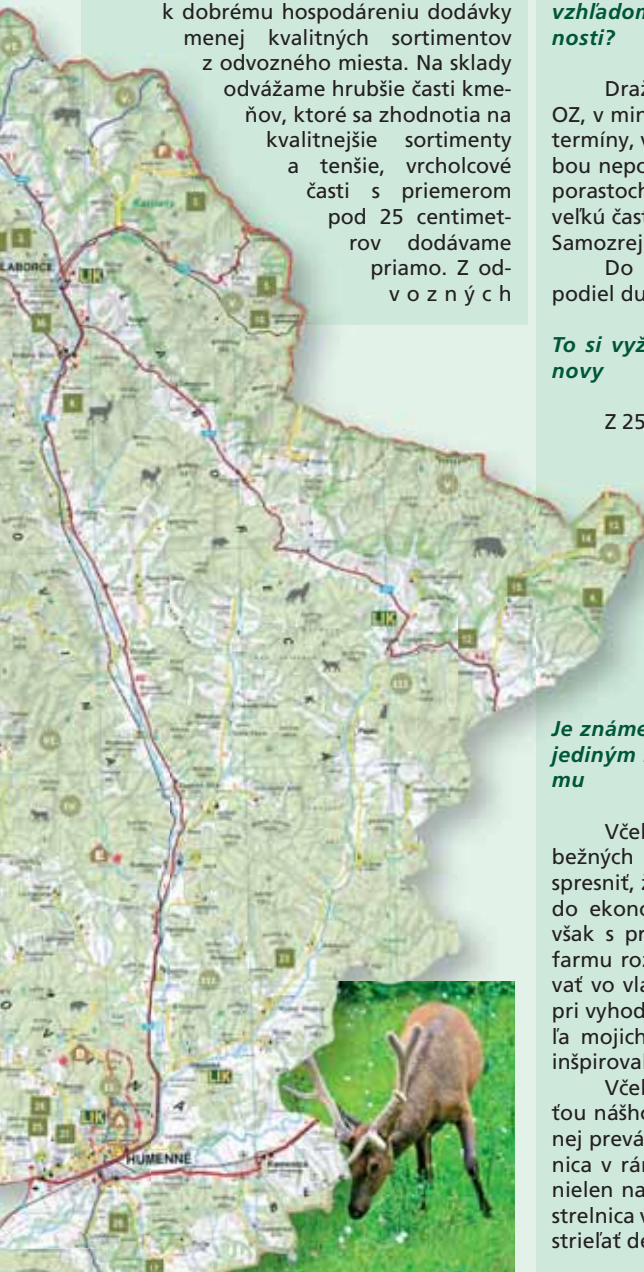
Turistické zaujímavosti regiónu

Vodná nádrž Domaša

Vodná nádrž Domaša leží v Ondavskej vrchovine v doline Ondavy, pod ňou je malá vyrovnávací nádrž Malá Domaša. Vodná nádrž Domaša sa dvoma tretinami plochy rozkladá na území okresu Vranov nad Topľou a severná časť zasahuje do okresu Stropkov.

Celá nádrž má veľký vodohospodársky význam s polyfunkčným charakterom: regulácia prítokov vôd do Východoslovenskej nížiny, zásobáreň úžitkovej vody a perspektívne aj pitnej vody a využitie na rekreačné účely. Najväčšia dĺžka 14 km, vodná plocha 1422 ha.

Múzeum Andy Warhola v Medzilaborciach

Vzniklo v roku 1991 a je rozdelené do troch častí. Prvú časť predstavujú diela Paula Warhola a jeho syna Jamesa. Druhá časť pozostáva z cenných autentických materiálov o pôvode Andyho Warhola, listín a rekvizít, ktoré svedčia o rusínskom

pôvode umelca, ktorého rodičia sa narodili v Mikovej pri Medzilaborciach.

Tretiu najväčšiu expozičnú časť reprezentujú diela Andyho Warhola. Pozostáva z diel zapožičaných múzeu nadáciou Andyho Warhola pre vizuálne umenie v New Yorku, zo zbierok súkromných zberateľov a z diel, ktoré sú majetkom múzea. V expozičii sú zastúpené všetky tvorivé obdobia umelca. Múzeum moderného umenia Andyho Warhola má v trvalej expozičii 160 diel a artefaktov umelca.

Slánské vrchy – Zámutovske skaly

Skalné útvary v severovýchodnej časti Slánskych vrchov rozkladajúce sa na dvoch bočných hrebeňoch – Jaseňový (východná časť) a Čulkov (západná časť), oddelených potokom Čaklovec. Bralá tvoria neprístupné izolované vežičky, ako aj 10 m vysoké kolmé skalné steny. V roku 1980 boli Zámutovske skaly vyhlásené za prírodnú rezerváciu (30 ha) za účelom ochrany andezitových skalných brál, kamenných sutín a reliktnéj flóry. Z vrcholových brál sú pekné výhľady na hlavný hrebeň Slánskych vrchov (od Dubníka po Makovicu), ako aj na okolie Zámutova a Východoslovenskú nížinu.

Kaštieľ Humenné

Lesná správa Zámutov

Strelnica Zámutov

Zámutovske skaly

Kaštieľ Humenné

Kaštieľ v Humennom je niekdajšie sídlo dynastie Drugethovcov postavené v renesančnom štýle.

Prvá zmienka o kaštieli ako o kúrií je z roku 1449. Predpokladá sa, že už na prelome 13. a 14. storočia stál na tomto mieste hrad ako sídlo zemepánov - Drugethovcov, ktorí vlastnili Humenné a okolie i neďaleké hrady) a Andrassyovcov (so stálou expozičiou histórie kaštiela, prírodovednou a ďalšími expozičiami a výstavami).

OZ Vranov nad Topľou si pripomenul 90. výročie vzniku

Nie je veľa závodov v našom podniku, ktoré sa môžu popýšiť 90-ročnou históriou, no OZ Vranov nad Topľou je už niekoľko dní tiež medzi touto vybranou spoločnosťou. A oslavy tohto výročia poňal závod skutočne veľkolepo.

Prvým, čím sa v piatok 26. septembra pracovníci vranovského závodu pochválili, bola zrekonštruovaná budova bývalej horárne v areáli lesnej správy v Zámutove, v ktorej vzniklo múzeum a priestory pre ekoučebňu lesnej pedagogiky. Vzhľadom na krátku vzdialenosť do Vranova, pred tromi rokmi otvorený Lesnícky náučný chodník „Zámutovska kolejka“ a tiež blízkosť strelnice, sa nedostatku záujmu o tento objekt nemusia obávať.

Ani v druhej časti osláv, ktorá sa už odohrala priamo vo Vranove nad Topľou, domáci nesklamali. Prierez históriou OZ striedaný výpoveďami pamätníkov, temperamentným folklórom, či prihovorom majstra Juraja Sarvaša, nedovolil žiadnemu z prítomných vyúchnuť.

OZ nezabudol ani na svojich bývalých zamestnancov. Viac ako desiatku z nich ocenil Ďakovným listom a medailou. Toto ocenenie, ktoré si prevzali z rúk generálneho riaditeľa Ctibora Határa se-

niorov viditeľne potešilo. Po oficiálnom programe zakončenom folkloristami zo súboru Vranovčan zostalo dosť času na neformálne rozhovory a zábavu. Iba škoda, že sa tohto podujatia zúčastnilo len niekoľko riaditeľov iných OZ, miest na sedenie bolo pre kolegov pripravených dosť.

Vranovskému závodu želáme veľa úspechov do ďalších rokov a veľa ďalších úspešne zvládnutých podujatí.

Pohár generálneho riaditeľa si vystrelal OZ Levice

Diviaky utekajú, holuby vyletujú rôznymi smermi. Vo vzduchu je cítiť napätie. Kovové nábojnice padajú na zem, projektily a broky opúšťajú hlavne. Výstrely sa ozývajú po okolitých lesoch Zámutova. V priestoroch modernej strelnice OZ Vranov nad Topľou v Zámutove v piatok 12. septembra po celý deň prebiehal XIV. ročník streleckých pretekov o Pohár generálneho riaditeľa podniku. V piatich disciplínach srnec (líška, diviak, oblúk a batéria) súťažilo 59 strelcov.

V čase kedy sa západným Slovenskom prehnali búrky s privalovými dažďami, na východe krajiny išlo počas teplého slnečného dňa naozaj do tuhého. Príchod, registrácia, čísla, nástup, lesnice, inštruktáž a päť rôzne náročných streleckých disciplín a pravý poľovnícky guláš - aj tak by sa dal zhrnúť štrnásť ročník streleckých pretekov. Lenže až také ľahké to predsa len nebolo.

Na začiatok sa treba rozostrieľať, samozrejme ako inak než súťažne. Papierové terče a strelci sa tu menia ako na bežiacom páse. Po odstriedaní disciplín srnec (v stoj) a líška (v ľahu) by sa nik neodvážil, pred-

povedať výsledné poradie. Bežiaci diviak bol prvou skúškou nervov. Netrúfam si ani predpokladať, koľko z nich by sme museli dohľadať a aká by bola celková úspešnosť lovu pri rovnakom počte bežiacich kusov. Už táto disciplína niektorým strelcom zmarila nádeje na víťazný pohár, a to ešte nasledovali brokové disciplíny. Pri nich sa zapotil na štand nejednen skúsený strelce. Ak počas guľových disciplín bolo cítiť vo vzduchu napätie, teraz sa dalo krájať. Dym

a padajúce broky...lenže holuby nie a nie zmestiť sa do dráhy letiacim brokom.

A ako je to s presnou muškou a šťastenou u našich lesníkov? Prvenstvo si vystrelal Igor Solnica z OZ Smolenice s 462 bodmi, tesne za ním (so stratou jedného bodu) sa umiestnil Stanislav Krázel z OZ Levice a na tretie miesto patrí Antonovi Molnárovi s 454 bodmi. Najlepšie strelecké družstvo vyslal do Zámutova OZ Levice a odmenou bolo 897 získaných bodov, druhé miesto vystrelala dvojica z OZ Topoľčianky s 851 bodmi a lesníci zo Semenoles Liptovský Hrádok (845 bodov) nechali za sebou s päť bodovým rozdielom mužstvo dôchodcov. Päťicu ocenených doplnili strelci z OZ Smolenice.

Za všetkých, súťažiacich i nesúťažiacich, by som sa týmto chcela poďakovať všetkým zamestnancom OZ Vranov nad Topľou za organizáciu streleckých pretekov a popriať všetkým súťažiacim viac šťastia a presnú mušku v ďalšom roku.

-as-

Hľadanie pravdy – Vinobranie 2014

„In vino veritas“ - vo víne je pravda! A tak, rovnako ako pred rokom, sa skupinka zamestnancov generálneho riadi-

teľstva vybrala hľadať pravdu na OZ Topoľčianky. Je štvrtok 7:30 ráno a kolesá autobusu sa točia smerom k jedinnému vinohradu štátneho podniku LESY Slovenskej republiky.

Posledná zastávka pred budovou OZ Topoľčianky a čo nevidieť, stojíme nastúpení pri inštruktáži vo vinohrade. Nožnice a vedrá sa vyparili rovnako

rýchlo ako brigádnicmi pomedzi rady viniča. Každý v očakávaní, že nájde tú svoju pravdu plní vedrá a škopky. Práca ide od ruky ani odvoz pri našom tempe nestíha. Čo vám budem hovoriť, prax je prax, a tréning z predošlých ročníkov sa musel niekde prejaviť ☺. Nútená prestávka, ktorú zabezpečil kolaps prepravy a spracovania hrozna nám prišla vhod. Vďaka láske ide cez žalúdok a pri práci sa treba aj posilniť. A o to sa postarali zamestnanci OZ Topoľčianky, ktorí nás hladom a smädok umrieť nenechali, za čo im patrí naša vďaka. Vďaka treba dopriať nielen očiama ale aj žalúdku. Po obede hor sa na posledné strapce vo vinici. Nožnice a vedrá sa odkladajú na pôvodné miesta a práve v okamihu, kedy sa vo vinohrade blysi dve snehobiele riaditeľské košele, padol do škopky aj posledný strapce hrozna. S pocitom dobre vykonanej práce nastupujeme do pristaveného autobusu a poslednými pohľadmi sa lúčime s vinicou. Presvedčení, že sme tento rok nazbierali viac hrozna ako ten minulý ☺. Čo si želať na záver? Snáď budúci rok bude priat vinohradníctvu viac ako tohtoročná upršaná sezóna, a že sa tu o rok znova stretne na takejto prospešnej akcii.

A ako to dopadlo s tou pravdou?

Jednou pravdou, ktorú sme všetci vo vinici objavili je, že pohybu nikdy nie je dosť a ten na čerstvom vzduchu je na nezaplatenie!!!

LESU a VÍNU ZDAR

-as-

Vo Svätom Antone to „vrelo“ poľovníkmi

Poľovnícke oblečenie a šperky, trofeje slovenských ale aj exotických zvierat, nábytok z parožia, na ktorom ne jeden aj nezainteresovaný návštevník s úžasom ide oči nechať a v pozadí zvuky vábníček napodobňujúce rujnú srnu, či volajúce srnča. Nádvorie svätoantonského kaštieľa praskalo vo švíkoch. Na celoslo-

venských poľovníckych Dňoch sv. Huberta bolo 6.-7. septembra naozaj čo pozerat.

„Zver nielen loviť, ale hlavne chrániť a pochopiť jej význam v prírode.“ – to je poslanstvo legendy o sv. Hubertovi, v duchu ktorej sa už po 24-krát konali celoslovenské poľovnícke slávnosti. Stretli sa tu poľovníci, lesníci a milovníci prírody všetkých vekových kategórií a niet divu, veď aktivít bolo neúrekom. Okrem hlavného programu spojeného s oficialitami, oceňovaním významných osobností v oblasti slovenského poľovníctva prebiehali zaujímavé súťaže ako napríklad celoslovenské súťaže - ME juniorov vo vábení jeleňov a vo vábení ostatnej zveri, Poľovnícky nôž 2014, Poľovnícky šperk 2014, Poľovnícky klobúk, Naj brada – o najdlhšiu a najkrajšiu bradu...

V tom istom čase sa v parku nad kaštieľom strelalo z luku, lovili sa pstruhy, na ktorých si úspešní rybári po pár minú-

tach mohli pochutiť pri sledovaní divadelného predstavenia, či špeciálnej klubovej výstavy alpských jazvečíkovitých duričov a ukážky sokoliarstva.

Poľovníci sú chlapi súťaživí a ukazujú to nielen v streleckých pretekoch, počte a kvalite ulovených trofejí, pýšia sa poľovníckym oblečením a niektorí si dokonca pestujú brady neuveriteľných dlžok. Takže centimeter do ruky a ide sa na vec. Najdlhšiu poľovnícku bradu si pestuje v Bánovciach nad Bebravou Štefan Grman - 61 cm, desať centimetrov chýbalo k víťazstvu Jurajovi Žiškovi z Perneku a zahanbiť sa nedal ani Miroslav Brezovský z Kežmaruku s 42 cm bradou. A to, že na Slovensku máme veľa krásnych žien, sa potvrdilo aj v súťaži Hájnikova žena. Tohtoročnou naj sympatickejšou poľovníčkou sa stala Klára Zuskinová.

A čo by to boli za poľovnícke slávnosti, keby nekvapkala Svätohubertovská

tohtoročných Dňoch sv. Huberta vo Svätom Antone zúčastnili, viete, o čom hovorím a tí, ktorí ste medzi 8000 návštevníkmi neboli a chceli by ste vedieť o nich viac – stretne sa v Múzeu vo Sv. Antone takto o necelý rok.

Nedeľa bola už tradične venovaná svätohubertovskej omši. Jej súčasťou je už tradičný sprievod s uloveným jeleňom a obetnými darmi ako prejavom vďaky Stvoriteľovi za prírodu a život v nej.

Celoslovenské poľovnícke slávnosti vo Sv. Antone, pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, už tradične organizovala Slovenská poľovnícka komora, Slovenský poľovnícky zväz a Múzeum vo Svätom Antone za podpory a spolupráce štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Vojských lesov a majetkov SR, š.p. a mnohých iných.

-as-

Srdce lesníka podáva v knihe aj na dlani

Slovenským autorom, ktorého kniha bola na oslavách Dňa sv. Huberta v Svätom Antone 6. septembra 2014 prezentovaná, bol lesník a poľovník Ľudovít Šurina zo Šajdíkových Humenec. Tento lesník, ktorý vystupovaním nezaprie starú, dobrú lesnícku školu pochádza zo Záhoria, z Perneku, (nar. r. 1937) teda z pomedzia Slovenska a Moravy. Na Záhorí tiež celý život pôsobil či už ako polesný na polesí Hrušov a Čáry, alebo v rôznych technických funkciách. Je držiteľom najvyšších rezortných a poľovníckych vyznamenaní. Jeho srdcovou záležitosťou je aj v zrelom veku práca s mládežou. V roku 2006 absolvoval kurz lesného pedagóga a stal sa tak najstarším lesným pedagógom u štátnych lesov. Tiež je absolventom Univerzity tretieho veku UK v Bratislave.

Nová kniha SRDCE LESNÍKA nie je prvou publikáciou, ktorú kolega Šurina napísal. Je ich šesť, o dve menej, ako má vnúčať. Možno ste už od neho čítali knihy Aby večne šumeli lesy, Les plný rozprávok, Ako šumí les, Život v zelenom, Potulky borinami alebo Les plný snov. Srdce lesníka je kniha, v ktorej sa Ľudovít Šurina vyznáva

zo svojej lásky k slovenskej prírode a k ľuďom, ktorí v nej žijú a pracujú. Celý život zasvätil lesovi a z neho čerpá aj námety na svoje knihy. Kniha vo formáte A5 má 144 strán a obsahuje dvanásť krásnych príbehov. Niekoľko názvov kapitol: Spod hórarovho klobúka, Bláznivý omyl, Meniaci sa svet (Bolo časy boli, ale sa minuli)... Knižka je doplnená kresbami od autora Pavla Tomy a niekoľkými farebnými fotografiami prevažne s deťmi zo základnej školy Čáry, ktorým je lesným pedagógom.

Autor chce ukázať svetu, že dobro srdca ešte žije a pretrváva medzi nami a svojím spôsobom ovplyvňuje a určuje symbiózu medzi prírodou a človekom. Príbehy sa s humorom pozerajú na život lesníkov a poľovníkov a vyobrazujú ich nielen pri každodennej práci, ale aj v povinnostiach, ale aj z tej veselšej stránky.

Jiří Junek

Sedemnásť ročník výstavy húb

V prvé tri októbrové dni sa v Lesníckom a drevarskom múzeu vo Zvolene uskutočnil už 17. ročník výstavy húb s názvom „Objavujeme huby a ich tajomstvá“. Cieľom výstavy je ukázať návštevníkom druhové bohatstvo a krásu húb našej prírody, rozšíriť vedomosti verejnosti o tejto tajupnej skupine organizmov, pritiahnúť mládež k zberu húb, k aktívnemu tráveniu voľného času v prírode a k jej ochrane. Ďalším cieľom je naučiť praktických hubárov bezpečne poznať smrteľne jedovaté druhy húb, ktoré si každoročne vyberajú svoju daň.

Tohoročná hubárska sezóna bola dlhá a bohatá. Pršalo často a veľa, bolo dostatočne teplo, a tak huby rástli v hojnom počte – čo sa týka rôznorodosti druhov i množstva plodníc. Takáto bohatá sezóna sa samozrejme odrazila aj na našej výstave, keď počet vystavených druhov vyšplhal na číslo 329. Bolo medzi nimi aj niekoľko ojedinělých nálezov. Medzi ne patrila predovšetkým čirovka žltúnica *Tricholoma sulphurescens*, ktorú sa na Slovensku podarilo nájsť iba na druhej

Docent Kunca objaňuje návštevníkom záludnosti, s ktorými sa môžu stretnúť pri určovaní húb

lokalite. Zaujímavosťou bola u nás veľmi vzácna podzemná huba *Mattiolomyces terfezioides*, obľubujúca vápnité piesčité pôdy v spoločnosti rôznych listnatých drevín, zvlášť agátu. Jej oblasť rozšírenia sleduje tok Dunaja od delty proti prúdu a juhozápadom Slovenska prebieha jej severná hranica rozšírenia. Vďaka intenzívne sladkej chuti ju na Balkáne používajú ako prísadu do sladkých jedál a dezertov, napr. zmrzlín.

Tak ako po iné roky aj tentoraz výstavu doplnilo niekoľko sprievodných podujatí. Predovšetkým to bola súťaž „o najväčší počet prinesených druhov húb“, ktorá má už svojich stálych prispievateľov. O víťazstvo sa opäť tvrdo bojovalo a víťazom sa napokon stal pán Ján Jaduď zo Zvolena, ktorý priniesol 43 druhov húb.

Ďalším očakávaným sprievodným podujatím bola mykologická poradňa. Záujemcom v nej svoje poznatky a vedomosti o hubách rozdávali mykológovia z Technickej univerzity vo Zvolene: prof. RNDr. Ján Gáper, CSc., doc. Ing. Vladimír Kunca, PhD. a Ing. Stanislav Glejduša.

Výstava i sprievodné aktivity sa v tomto roku mimoriadne vydarili. Prispeľa k tomu dobrá sezóna, zohraný kolektív, skvelí súťažiaci a množstvo návštevníkov – výstavu ich navštívilo takmer 450. Veríme, že každý si z nej odniesol niečo pre seba a už teraz sa tešíme na ďalší ročník.

Marek Vanga
LaDM Zvolen

Lesníci si zašportovali aj v Liptovskom Hrádku

V utorok 12. augusta usporiadal OZ Semenoles v spolupráci s OZ Liptovský Hrádok športové podujatie, na ktorom sa zúčastnili zamestnanci OZ s cieľom „popasovať sa“ v športových disciplínach. Podujatie zahájil riaditeľ OZ Semenoles Ing. Ján Rak na futbalovom ihrisku v Liptovskej Porúbke. Keďže sa jednalo o nultý ročník športového dňa odštepných závodov počet prítomných milo prekvapil. Zúčastnilo sa ho 82 na duchom mladých „športovcov“.

Disciplíny pozostávali zo štyroch futbalových mužstiev, strelby zo vzduchovky v kategórii muži, ženy, strelba lukom, hod do medveďa a vedomostné kvízy. Príjemné prostredie doplnila živá hudba a spev z Hriňovej. Počas zápasu v mini futbale sa ihriskom tiahla nákazlivá vôňa gulášu, ktorý sa pripravoval k spoločnému obedu. Asi OZ Semenoles vytiahol „vábivú“ zbraň – guláš - proti družstvu OZ Liptovský Hrádok v mini futbale. Nakoniec prvé miesto získal OZ Liptovský Hrádok – guláš nezabral...

Zaujímavosťou bola poznávačka

stromov podľa malých výrezov z dreva. Aj skúsení lesníci sa museli popasovať pri hľadaní správnej odpovede. Pri disciplíne strelba zo vzduchovky sa potvrdilo staré dobré príslovie: „Čo sa za mlada naučíš, v starobe ako keby si našiel.“ Strelkyňa, ktorá obsadila druhé miesto sa vyjadrila: „vzduchovku som naposledy držala pred vyše 34-mi rokmi“.

Po spoločnom obede nasledovalo odovzdávanie vecných cien spolu s diploma-

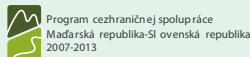
mi. Za zmienku stojí povedať aké vtipné vecné ceny, dostali úspešní riešitelia vedomostných kvízov. Lesné pedagogičky si totiž pripravili medzi iným aj niečo, čo v našej praxi potrebujeme – pracovné rukavice a toaletný papier.

Na záver riaditeľ OZ Semenoles Ján Rak všetkým zúčastneným poďakoval za účasť na športovom dni a vyjadril prianie, aby vzájomná spolupráca medzi OZ Semenoles a OZ Liptovský Hrádok mohla pokračovať aj v zorganizovaní zimných športových hier, lesníckeho plesu v spolupráci so SOŠ lesníckou, čím by sa opäť do podvedomia dostalo lesníctvo na Liptove.

Mesto Liptovský Hrádok sa považuje za mekku lesníctva na Slovensku, ako uviedol Ján Rak. Preto nie je zvláštnosťou, že v malom podhorskom prostredí sa nachádzajú dva naše odštepne závody, Stredná odborná škola lesnícka v Liptovskom Hrádku a v nedávnej minulosti aj Semenárska kontrola LVÚ Zvolen.

Dušan Bartík
OZ Semenoles

„Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľany a Börzsöny“

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Zamestnanci Odštepného závodu Kriváň počas záverečnej konferencie cezhraničného projektu „Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľany a Börzsöny“ prezentovali výsledky tohto projektu. Sú to napríklad vybudované krmné zariadenia, senníky, soľníky, sklady, obnova vodných biotopov, studničiek s napájadlami pre zver, výsadba plodonosných drevín, odstraňovanie nefunkčných a pre zver nebezpečných oplôtkov, automatické krmné zariadenia, fotopasce a iné projektové aktivity.

Pri hodnotení projektu sa zišli na rekreačnom stredisku Katalinpuszta na úpätí pohoria Naszály v blízkosti mesta Vác s maďarskými kolegami technici a lesníci Lesných správ Poľana, Kyslinky a Víglaš aj pracovníci ústredia odštepného závodu v Kriváni a dodávatelia prác či pracovníci NLC Zvolen, ÚLPV.

Konferencia priniesla priestor na konfrontáciu výsledkov spolupráce v spoločnom projekte zameranom na zlepšenie

kvality života voľne žijúcej zveri na územiach, ktoré sú právom považované za klenot Slovenska, na území CHKO BR Poľana a na území, ktorú kolegovia z Maďarska považujú za perlu, územie národného parku Dunaj-Ipeľ, pohorie Börzsöny.

Spetrením konferencie boli prednášky výsledkov výskumných prác v oblasti vplyvu zveri na ekosystémy. Po krátkom občerstvení sme si mali možnosť aj v teréne overiť výsledky projektu na území pohoria Börzsöny a to: revitalizáciu vodných biotopov, automatické krmné zariadenia,

senníky, soľníky, pozorovacie zariadenia a osadenie i ochranu fotopascí.

Na záverečnú diskusiu kolegovia z Ipoly Erdő Zrt. vytvorili skvelú atmosféru pod altánkom na Lesnej správe Diósjenő.

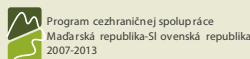
Projekt „Spoločne za zachovanie prírodných hodnôt na území Poľany a Börzsöny“ je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ v rámci programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. Celkový rozpočet projektu predstavuje 737 363,50 eur z čoho 614 313,77 eur pozostáva zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke projektu www.huskforwildlife.eu.

Beáta Palajová, OZ Kriváň
(redakčne upravené)

www.hungary-slovakia-cbc.eu

Obsah tohto článku nereprezentuje oficiálne stanovisko európskej únie.

Staronová drevená vodárenská veža v Palárikove obnovená

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Jedinečná technická stavba z roku 1869, ktorú dal v blízkosti palárikovského kaštieľa postaviť gróf Lajos Károlyi, sa dočkala svojej obnovy. Celodrevená dvadsaťdva metrov vysoká vodárenská veža vydržala bez náterov a konzervácie 140 rokov. V období pred rekonštrukciou však bola značne pokodená drevokazným hmyzom a poveternostné vplyvy sa prejavili aj na strešnej krytine. LESY Slovenskej republiky, štátny podnik získal na jej opravu finančné prostriedky z projektu „Spoločne za obnovu chránených historických parkov v Palárikove a v Diósjenő“ a 16.

septembra bola veža po kompletnej rekonštrukcii oficiálne otvorená pre verejnosť.

Táto unikátna drevená 22 metrov vysoká vodárenská veža, jediná svojho druhu v Európe, bola v dlhodobom nevyhovujúcom stave a podľa statikov hrozilo jej zrútenie. Z toho dôvodu sa v minulosti robili nevyhnutné zásahy. Predpokladané náklady na komplexnú rekonštrukciu vodárenskej veže s nádržou vo vrcholovej časti a strojovňou boli odhadované na viac ako 130 000 eur, reálne bola veža na základe zmluvy o dielo „Komplexná obnova vodárenskej veže v parku kaštieľa Palárikovo“ zrekonštruovaná za 109 338,38 eur. Počas rekonštrukcie, ktorú realizoval Ing.

Arch. Peter Hudák, PAMARCH, s.r.o., sa na jednom z nosných trámov vodárenskej veže našiel umiestnený rok 1869, pravdepodobne rok vybudovania tejto technickej pamiatky a meno „Ascher“ alebo „Fischer“ pravdepodobne meno hlavného tesárskeho majstra.

Vodáreň pozostáva z drevenej veže s nádržou vo vrcholovej časti, pod ktorú privedie návštevníkov štyridsať štyri drevených schodov. Jej súčasťou je strojovňa a studňa pôvodne asi šesť metrov hlboká. Nad studňou, v súčasnosti prekrytou sklenenou platňou, sa nachádzalo čerpadlo, ktoré poháňal parný stroj stojaci na kamenných základoch. „Na základe rozmerov základov a skrutiek, ktorými bol stroj

k základom pripevnený, bolo možné identifikovať presný typ stroja: SINGLE COLUMN BEAM ENGINE, vyrábaný firmou Boulton and Watt v Birminghame. Paru pre stroj dodával samostatne stojaci kotol, ktorý sa nachádzal z dôvodu požiarnej bezpečnosti mimo objektu strojovne. Čerpadlo poháňané parným strojom vytlačilo vodu do nádrže na vrchole vodárenskej veže a voda sa potom pomocou liatinových potrubí rozvážala do stajní, kaštieľa a vodometov v parku“, opisuje František Král.

Projekt „Spoločne za obnovu chránených historických parkov v Palárikove a v Diósjenő“ s identifikačným číslom HUSK/1101/2.2.1/0355 je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ v rámci programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. Na vlastnej realizácii sa za slovenskú stranu podieľa Lesy Slovenskej republiky OZ Levice. Celkový rozpočet projektu predstavuje 879 003,91 EUR z čoho 732 565,34 EUR pozostáva zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke projektu www.huspark.eu.

„Obsah tohto oznámenia nereprezentuje oficiálne stanovisko Európskej únie“. www.hungary-slovakia-cbc.eu

-as-

Z vďaky Williamovi Rowlandovi

Tri obnovené kamenné pamätníky - v Zákamennom, na Komárne a na Panskom vrchu, nesúce označenie Rowlandovské lesné pamätníky boli presne v deň 200. výročia narodenia vrchného lesmajstra oravských lesov – 9. septembra slávnostne odhalené a vyhlásené za Významné lesnícke miesto.

V polovici 19. storočia na Slovensku lesy zaberali len asi 28 % rozlohy, čo bol dôsledok predchádzajúcej nadmernej ťažby dreva pre potreby uhorského baníctva a hutníctva. Preto bolo potrebné s lesmi začať hospodáriť inak, uvážlivo a moderne. A práve lesné hospodárstvo na Orave zaradila história medzi nasledovniahodné príklady.

z ktorých dal zalesniť 9.450 hektárov, čo bolo 30 percent výmery. Nechal vysadiť do 30 miliónov sadeníc, popri smreku zaradoval do porastov smrekovec opadavý, borovicu, vejmutovku, jaseň, javor, brest, hrab, buk, dub, brezu, jarabinu, lipu, liesku, osiku a topoľ. Uplatňoval výsadbu zmiešaných lesov, ako najlepšiu ochranu proti polomom a lesným škodcom. Zaslú-

žil sa o výstavbu tajchov – vodných nádrží, prvej lesnej železnice, budovanie lesných ciest a otvorenie dvoch parných píl.

Venoval sa aj lesníckej osvete - založil ovocinársku škôlku, rybársky spolok, na jeho podnet vzniklo Múzeum oravského panstva.

Jeho zásluhou sa zlepšili ekonomické a sociálne pomery miestnych obyvateľov. Vo veľkom propagoval Oravu a jej prírodu. Na výstave v Pešti dostali smrekové semená

bronzovú medailu a vo Viedni získal komposesorát ocenenie za vystavované modely a zoologické preparáty.

Pamätníkmi ľud Oravy poďakoval vrchnému lesmajstrovi za ohromné množstvo záslužných činov, ktoré pre nich urobil.

Prvý pieskovcový Rowlandov kameň

odhalili vďační zákamenskí zamestnanci na Kovaľovom vrchu v roku 1878 pri príležitosti jeho 40-ročnej práce pre lesníctvo. Kameň sa neskôr stratil a v 50. rokoch minulého storočia sa našiel ako vstupný prah maštale v Oravskej Lesnej. Od roku 1972 stojí pri budove Lesnej správy v Zákamennom. Na druhom, rovnako starom kameni v lokalite Komárne v katastri Mútne, je po maďarsky napísané: „Chráňme naše lesy, lebo ony sú pre naše žitie osožné.“

Posledný kameň osadili o desať rokov neskôr na Panskom vrchu za účasti Williamovho syna Roberta, od roku 1870 lesného správcu v Zákamennom. Pri stanovení hraníc medzi Československom a Poľskom v roku 1920 sa stal hraničným kamenom.

Kamene obnovili Rowlandovi pokračovatelia – lesníci z OZ Námestovo. Náročný proces obnovy zahŕňal vyčistenie, znovuosadenie a zastrešenie, trval viac ako tri mesiace, za čo im treba vysloviť obdiv a poďakovanie.

150 rokov uplynulo od čias, keď William Rowland začal pôsobiť v oravských lesoch. V živote lesov je to čas potrebný na získanie podoby, ktorú na Orave vidíme obdivujeme a využívame dnes.

Ivan Hanula, LaDM Zvolen

Skúsený lesnícky odborník William Rowland po príchode do Oravského komposesorátu lesy zmapoval, rozdelil ich na hospodárske jednotky a zostavil hospodársky plán. Porasty na hornej hranici lesa zaradil medzi chránené.

V tom čase Oravský komposesorát obhospodaroval 30.714 hektárov pôdy,

200. výročie narodenia W. Rowlanda

Pri príležitosti 200. výročia narodenia W. Rowlanda pripravilo Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne niekoľko podujatí pod názvom Po stopách Williama Rowlanda. Prvé z nich sa uskutočnilo 23.4.2014, keď sa konala celodenná exkurzia spojená s návštevou pamätných rowlandovských kameňov na lokalitách Komárne, LS v Zákamennom a Panský kopec. Na záver sa všetci zúčastnili slávnostného odhalenia nového pamätníka v areáli Oravskej lesnej železnice v stanici Tanečník, ktorý venovalo pamiatke vrchného lesmajstra Oravského komposeso-

rátu Oravského múzeum. Dňa 25.5.2014, v rámci prehliadky Oravského hradu, pripravili pracovníci Oravského múzea scénu, ktorá prostredníctvom postáv W. Rowlanda a jeho manželky priblížila návštevníkom obdobie 20-ročného pôsobenia W. Rowlanda na Orave. Zároveň počas celej hlavnej sezóny bola v priestoroch citadely na Oravskom hrade inštalovaná výstavka o živote a diele tohto priekopníka lesného hospodárstva a spoluzakladateľa Múzea Oravského panstva.

Oravské múzeum
P. O. Hviezdoslava

16. stretnutie Klubu žien lesníčok pri SLK sa nieslo v znamení zdolávania vrcholov

Konalo sa 21. – 24.8.2014 na Horehroní.

Podme pekne od začiatku.

Ženy lesníčky sa už po 16. krát stretli, aby si opäť po roku práce v rôznych sektoroch lesného hospodárstva vymenili poznatky, utužili priateľstvá a pri prípravnom programe spoznali ďalšiu časť našej krásnej krajiny, tento raz v regióne Horehronie, na území OZ Beňuš a OZ Slovenská Ľupča. Hostí privítali riaditelia Dušan Ramaj za OZ Beňuš a Vladimír Masica za OZ Slovenská Ľupča na slávnostnej spoločnej večeri v penzióne Schweintaal, v rázovitej horehronskej dedinke Braváčovo, ktorá bola naším východiskovým bodom pri potulkách a zároveň miestom ubytovania našich hostí.

OZ, ktoré prispeli sponzorsky na jeho vydanie.

Odborný výklad o ŠS Drakšiar a o jeho fungovaní nám podal vedúci ŠS p. Igor Leitner. Toto ŠS ročne produkuje sadenice v objeme cca 2 mil. voľnokorené a 800 – 1 mil. krytokorené, podielom 80 % ihličnaté, 20 % listnaté. Pritom 1,5 mil. semenáčikov sa pestuje vo fóliovníkoch, zvyšok na minerálnej pôde. Celková výmera strediska je 19,23 ha s produkčnou plochou 14,01 ha. Hlavnými odberateľmi vypestovaných sadeníc sú OZ Beňuš, OZ Čierny Balog a OZ Slovenská Ľupča. Nemožno tu nespomenúť raritu tohto ŠS, a tou je pestovanie čarovníkov.

Nasledovala návšteva génovej základne Drakšiar na LS Beňuš LO Maková. Doprovod a odborný výklad nám robili vedúci LS Ing. Martin Kovalčík, ťažbár LS Pavel Maruškin a vedúci LO Miroslav Ábel. Predmetom exkurzie bol objekt Pro Silva - Veľký Drakšiar, kde sa s problematikou prírody blízkeho pestovania lesa na LS zaberajú od roku 1994. Videli sme vertikálne členené lesné porasty so štyrmi etážami a taktiež zámer a realizáciu výchovných zásahov v prerezávkach a výchoch. Cieľom hospodárskych opatrení je dosiahnuť štruktúru porastov, ktoré sú rôznorodé, s dostatkom náhradných kvalitných jedincov, výškovo a hrúbkovo diferencovaných s vyšším podielom jedľovej zložky.

V popoludňajších hodinách sme sa presunuli na prvý vrchol, (bohužiaľ nevystúpili, náš program bol nabitý, veľa sme toho chceli vidieť a počuť) na „patrónku Horehronia“ majestátnu Kráľovu hoľu (1946 m n. m.), ktorá nám napriek oblačnému počasiu odhalila zo severu výhľady na časť Vysokých Tatier a Podtatranskú kotlinu, zahliadli sme aj Spišský hrad. Z juhu sme videli napríklad Vepor, Muránsku planinu a Muránsky hrad. Po hodinke výhľadov začali pomaly Kráľovu hoľu zahalovať oblaky, a až tak, že nebolo vidieť vrchol televíznej antény, keď sme stáli pod ňou. Ošľahaný vetrom a spokojní s krásnymi výhľadmi sme si pri malom občerstvení horúcou kávou, čajom a polomskou štrúdlou zaspievali spoločne „na Kráľovej holi...“. Cestou na vrchol sme mali možnosť vidieť následky vetrovej smršte Žofia z 15.5.2014, ktorá najviac postihla územie LS Červená Skala, aj keď pôvodne bol zámer vidieť dopady vetrovej kalamity a ob-

Páni riaditelia predstavili hostom každý svoj OZ, povedali základné charakteristiky o OZ a aj problémy, s ktorými sa boríme.

Po večeri boli premietnuté krátke filmy o jednotlivých OZ.

Už od začiatku bolo zrejmé, že program oslovil viacerých. Účasť na stretnutí bola veľká, bolo nás 68, čo je rekord všetkých stretnutí. Návšteva kolegýň z Nemecka je už samozrejmosťou, tentokrát sa k nám pridali ešte dve lesníčky z Maďarskej oblasti Eger.

Vo štvrtok ráno sme začali našu odbornú exkurziu návštevou Škôlkarského strediska Drakšiar. Tu bol predsedom SLK Jaroslavom Šulekom slávnostne a netradične - ihličím, pokrstený prvý kalendár klubu žien lesníčok, ktorý zachytáva okamihy stretnutí posledných 15. ročníkov. Netradičný je aj v tom, že je vytvorený na obdobie od augusta 2014-do augusta 2015, kedy sa tieto akcie konajú. Za jeho zrod patrí poďakovanie Janke Staňovej, ktorá jeho vznik iniciovala a všetkým tým

novených plôch z 19.11.2004. Po desiatich rokoch, a opäť v prvom roku platnosti PSol príroda ukázala svoju silu a nespútaný živél zasiahol oblasť OZ Beňuš pod Kráľovou hoľou opäť a v najväčšom rozsahu, a to 190 tis.m³ z 300 tis.m³ za OZ. O aktuálnych problémoch a aj o histórii tohto územia nás ochotne poinformoval vedúci LS Červená skala Ing. Pavol Iždinský. V roku 2004 bolo veternou kalamitou postihnuté územie OZ Beňuš cca 4 000 ha. Za decénium 2004 – 2013 bolo na OZ Beňuš spracovaných 2 633 tis.m³ drevnej hmoty predovšetkým z tejto kalamity a jej následkov. Oproti predpisu LHP 1 369 tis.m³ to bolo prekročenie pôvodného decennálneho etátu OZ o cca 100 %. V posledných rokoch nesie permanentne vďaka vyčistiť prírodných živlov OZ Beňuš prvlastok - kalamitný...

Ale vráťme sa k programu nášho 16. stretnutia.

Byť na Šumiáci a nenavštíviť tu p. Mikuláša Gigaca a jeho Múzeum zvoncov a spejzovcov by bol doslova hriech, takže aj k nemu sme zavítali. Veľmi vřúčne nás privítal, predstavil svoju zbierku vyše 2 tisíc zvoncov rôznych typov, z rôznych kútov sveta. A aj nám samozrejme zahrál aj zaspieval: na píšťalke, na fujare, na harmonike, na zvonkohre, ktorú sám vymyslel a stvoril. Zanechal v nás neskutočne silné spomienky a emócie. Obdivuhodný to človek, ktorý si ctí a zachováva ľudové tradície.

Naše putovanie Horehroním sa ukončilo, ako inak, ak nie zastávkou pri prameni našej druhej najdlhšej rieky Hron, ktorý meria odtiaľto až po ústie do Dunaja v Štúrove 298 km a jeho povodie zaberá 11 % územia Slovenska. Ochutnávka pramenitej vody bola vynikajúcim osviežením po náročnom dni.

V rámci popoludňajšieho programu zavítal medzi nás a spoločnosť nám robil aj predseda stredoslovenskej oblastnej SLK Ing. Igor Vízslai.

Večer sa konalo zasadnutie klubu žien pri SLK a členská schôdza. Ing. Mária

Biesová, predsedníčka Klubu žien, privítala nové členky a informovala nás o činnosti Klubu i Slovenskej lesníckej komory.

V sobotu 23.8.2014 sme navštívili hrad Lúpča v Slovenskej Lúpci a taktiež Národnú kultúrnu pamiatku - obec Kalište, malú osadu učupenú hlboko v horách, vypálenú a vyvraždenú nacistami 18. marca 1945. Zanechalo to v nás silné dojmy.

V poobedňajších hodinách sobotného programu sme vystúpili (vyviezli sa lanovkou) na vrch Nízkych Tatier-Chopok, 2 024 m n.m. Dosiahnutie druhého vrcholu bolo už na individuálnom odhodlaní a väčšina si to nenechala ujsť. Počasie na Chopku nebolo práve také ako na Kráľovej holi a aké by sme si všetci želali, keď vystúpime na vrchol, ale aj taká býva príroda. Ťažké biele mraky nám neumožnili vychutnať si tú majestátnosť, silu, výšku

raz v živote. Horúcim čajom alebo kávou sme sa občerstvili v horskej chate Kamienka. Pre lesníkov je však pohľad zo sedačky Kosodrevina – Srdiečko na Trangošku a okolité svahy južnej časti srdcervúci, o zodpovednosti za tento stav je možné veľa polemizovať. Je naozaj na uváženie, že sa tu buduje jedno krásne, špičkové lyžiarske stredisko na európskej úrovni, ale je lemované lesnými porastami devastovanými podkôrným hmyzom...

Večer nasledoval spoločenský program kde sa pri dobrej hudbe ešte viac prehlbili a utužili vzťahy nás, ktorí sme sa tu stretli, s mnohými prvý raz v živote. Utvrdilo nás to v tom, že naša lesnícka komunita je silná a lesy, o ktoré sa staráme sú, a vždy boli, v dobrých rukách, rukách profesionálov, ktorí nesmú podliehať vplyvom rozmanitých „deštruktívnych“ zložiek.

Oficiálne bolo stretnutie ukončené sobotným programom, avšak bola tu ešte možnosť rozšíriť svoj obzor a odborné poznatky v Badínskom pralesi, a mnohí z nás ju využili. Takže za doprovodu p. Ing. Ivana Rybára z CHKO Pofana sme v dopoludňajších hodinách absolvovali aj návštevu tohto pralesa. Rozkladá sa na území viac ako 30 ha a prevláda v ňom drevina buk. Badínsky prales sa stal chráneným územím už v roku 1913 a patrí medzi najstaršie na Slovensku. Od roku 1994 je Badínsky prales národnou prírodnou rezerváciou. Výnimočný je tým, že v oblasti sa podarilo zachovať prirodzené zloženie karpatských lesov.

Spoločné dni nášho 16. stretnutia ubehli veľmi rýchlo. Nové poznatky nás obohatili, niekde posunuli, ale predovšetkým zblížili. Verím, že všetci, ktorí sa tohto stretnutia zúčastnili, to potvrdia a budú naň v dobrom spomínať.

Horehronie ukrýva ešte veľa krás, pamiatok a prírodného bohatstva...Tak niekedy nabudúce...Dovidenia.

*Martina Kovalčíková
OZ Beňuš*

Štyristopäťdesiat metrov pod vrcholom Everestu...

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene už druhé desaťročie usporadúva výstavu Objavujeme huby a ich tajomstvá, ktorej zakladateľom a jedným z jej hlavných protagonistov je aj Ing. Stanislav Glejdura, známy odborník, mykológ bývalý vedecký pracovník z Katedry aplikovanej ekológie Technickej univerzity vo Zvolene. So Stanom som sa stretol začiatkom októbra, kedy sme zbierali exponáty na výstavu. Tentokrát by som vám ho chcel predstaviť, ako známu osobnosť slovenského horolezectva, s niekoľkými výstupmi svetového kalibru. Aj keď nikdy nestál na vrchole osemtisícovky, tak trikrát sa pokúšal o Everest a Kančenzongu. Jeho výstupy v Alpách a Tatrách, Nórsku, na Pamíre aj na slovenských skalkách sú mimoriadne kvalitné. Je tiež niekoľkonásobný víťaz skalolezeckých pretekov. Patrí do generácie najsilnejšej éry československého horolezectva.

Najvýznamnejšie výstupy:

Nevelhorské terény - najlepšie slovenské výkony:

1983 - Kalamárka, Proklamácia pod vedomia, 8+, Stanislav Glejdura - Kalamárka, Indián, 8+, Stanislav Glejdura

Od roku 1978 do súčasnosti vyliezol na Kalamárke 72 prvovýstupov a na 10. sa podieľal ako spolulezec. Niekoľko prvovýstupov má aj na iných skalkách Slovenska. Počas vojenskej služby v Písku v roku 1985 vyliezol cca 40 prvovýstupov na skalách v okolí riek Otavy.

Prehľad najlepších slovenských výstupov v pieskovcových oblastiach:

1983 - Teplické skaly, Kankrlíček, Výčitky svedomia, 8+, Stano Glejdura, Igor Koller- prvovýstup
1983 - Nemecko, skalná oblasť Ratten, Direkte superlative, 8+, spolulezec Alexander Buzinkay

Vo Vysokých Tatrách vyliezol 25 prvovýstupov väčšinou v zimnom období obtiažnosti 5 - 6+.

Výstupy roka Československého horolezeckého zväzu

Velhory do 6000 m:

1980 - Sovietsky Zväz, Kavkaz, Pik Ščurovského (4259 m), stredom steny, 3 dni, klas. 5, A0, 60°, prvovýstup, spolulezec Karel Jakeš
1986 - cesta No siesta v severnej stene Grandes Jorasses, 3 dni, spolulezec Ján Porvazník, ktorá je doteraz hodnotená ako jedna z najťažších ciest v oblasti Mont Blancu. (Prvovýstup)
1988 - Nórsko, Sondre Trolltind, Bivac blues, zimný prvovýstup, 6 dní, 6+, 90°
1989 - Vysoké Tatry, Kombinácia ciest za eden deň bez prerušenia (22 hodín), Jariabkova veža, V Stena, cesta "Stránsky Teissler", klas. V, Skoruši Mních, SV Stena, prvovýstup pravou časťou steny, klas. V, Malý Mlynár, SV stena, Nykova cesta, klas. VI, A0, 8.3.1989, spolulezec Jana Lihocká

Velhory nad 6 000 m:

1982- Sovietsky Zväz, Pamír, Štít Moskva (6758 m), Diagonála, prvovýstup, 3 dni, 5-, 60°, spolulezec Ladislav Kyrca
1989 - Sovietsky Zväz, Pamír, Štít Abalakova (6446 m), SZ Stena, Gruzínska cesta, klas. V ľad 60°, traverz cez štít Leningrad (6507 m), 5 dní, spolulezec Jana Lihocká

Himaláje:

1988, 1998 - Mont Everest dosiahnutá výška 8400 m n.m.
1997 - Kandženzonga dosiahnutá výška 8100 m n. m.
Člen reprezentatívneho družstva ČSSR v rokoch 1984-1989

Spomínaš na prvý impulz, ktorý ťa podnietil venovať sa horolezectvu?

Počas štúdia na gymnáziu v Bratislave mi moji priatelia často rozprávali o lezení, horolezectve. Tak som to skúsil. Spolu sme vyliezli, ja na dolnom konci lana, ľahkú trojkovú cestu na Pajštúne na Záhorí. Zážitok bol hrôzostrašný. Hlavný dojem bol: tak toto robiť nikdy nebudem. Počas nasledujúcich prázdnin v roku 1977 v Slovenskom raji ma moji priatelia z detstva, bratia Frankovičovi zo Smižian vytiahli na Tomášovský výhľad. Mali sme asi 7 mm tenké lano na rozťahovanie vetroňov, ktoré sme zložili dvojmo a začali liezť. Celkom nám lezenie išlo a behom dvoch mesiacov pravidelného lezenia som tomu prepadol. A drží ma dodnes...

V roku 1978 si prišiel z Bratislavy študovať na VŠLD do Zvolena. Stal si sa členom horolezeckého oddielu Slávia VŠLD. Kalamárka sa ti stala druhým domovom. Pre-

Everest 8 848 m n. m.

Stano Glejdura pri lezení na Kalamárke

liezal jednu cestu za druhou a nachádzal aj veľa možností na prvovýstup. V roku 1981 to bola jedna z najznámejších pomenovaná „Indián“ s klasifikáciou 8+. Táto cesta je vytrvalostný stenový problém s kľúčovým miestom 15 m nad zemou. Aj teraz sa ešte málo lezcov odváži nastúpiť do tejto cesty hneď odspodu, bez navčienia z hora. Hovorili sa, že veľa lezcov pri tvojom príchode radšej volilo rýchle zmiznutie ako by boli svedkom svojho „inzultovania“ za lezenie s magnéziom, prípadne pred robením nových ciest z hora.

To je fáma, ha, ha. Občas sa zaiskriilo pri debatách o etike lezenia ale nikdy som nikoho neinzultoval za jeho názory. Snažil som sa len presvedčiť, že moje chápanie etiky prináša plnohodnotnejší zážitok z lezenia a väčšiu radosť z vylezenej cesty.

Máš za sebou množstvo výstupov, ktorý považuješ za prelomový?

Na skalkách je to Indián na Kalamárke, v danej dobe to bola pravdepodobne najťažšia cesta na Slovensku. V stredných veľhorách No siesta s veľmi ťažkými strmými ľadovými škrupinkami a zimný prvovýstup Bivac blues, trvajúci šesť dní v zlom počasí. Zo šesť dní v stene nám snežilo štyri dni, bivaky boli kruté, premočené spacáky „nefungovali“.

Čo je tvojou silnou stránkou v horolezectve?

Ťažko je hodnotiť samého seba ale asi schopnosť sa dokonale pripraviť na lezecký projekt, hlavne po mentálnej stránke a schopnosť vydržať pri akejkoľvek nepohode, problémoch a kritických situáciách v horách. Mentálna a duševná

príprava „bolí“ viac ako fyzická no výsledkom je skalopevné presvedčenie, že vylezenie cesty je už len potvrdením duševných procesov zžívania sa s tým, čo ma čaká. V prípade, že som nemal pri duševnej príprave pocit úplnej istoty, radšej som do steny nenaliezol a žijem dodnes...

Môžeš povedať čo ti horolezectvo dalo dáva a čo pre teba znamená?

Predovšetkým mi dáva zážitky v iných športoch ťažko dosiahnuteľné. Hra na hranici kritického nebezpečenstva s bezpečným návratom domov. Vďaka podstupeňmu riziku si človek bytostne uvedomuje hodnotu ľudského života a buduje si vieru vo vlastné sily a schopnosti. Na druhej strane mám radosť z lezeckého pohybu, je to radosť stúpať do výšky napriek gravitácii. Lezenie je aj o partnerstve, priateľstve a zodpovednosti za spolulezcu. Nechcem to zakríknuť, doposiaľ som sa vždy vrátil aj so spolulezcom z hôr a verím, že sa nikdy nestane aby mi umrel spolulezec počas lezenia.

Aký si mal pocit, keď si sa musel vrátiť pár stoviek metrov pod Everestom, možno na úkor toho, že si musel zabezpečiť poslednú vrcholovú vynášku nad 8000 m n.m. Traja členovia vašej expedície vystúpili na najvyššiu horu sveta Mount Everest (8848 m n.m. Bol to prvý výstup v histórii Slovenska z čínskej strany, klasickou severnou cestou prvovýstupcov.

Po opustení najvyššieho tábora smerom nahor mi začali omrztať prsty na nohách, dýchalo sa mi veľmi zle. Pri predstave, že na výstup na vrchol a zostup do

trojky potrebujem 10 hodín, bolo mi jasné, že ťažko omrznem, prípadne mi nevystačia sily na bezpečný zostup som sa rozhodol vrátiť. Lepšie je byť živým horolezcom ako mať tabuľku na symbolickom cintoríne pri Popradskom plese.

Himaláje som nepovažoval za svoj hlavný cieľ. To, že som nedosiahol vrchol žiadnej osem tisícovky ma netrápi. Počas himalájskych expedícií som sa vždy snažil urobiť maximum pre úspech expedície. Mojim hlavným realizačným priestorom boli stredné veľhory, kde som si užil veľmi krásne, niekedy aj veľmi tvrdé zážitky.

Ako si sa dostal k hubám, mykológii?

Po návrate z Everestu v roku 1988, po troch mesiacoch strávených v ríši ľadu skál a zimy, som pocítil túžbu po živej zelenej prírode. Pri potulkách prírodou ma zaujali huby ako čosi neznáme, tajomné. Začal som ako normálny praktický hubár, postupne záľuba prerástla do vášne pochopiť tento tajomný svet.

Ako to ide do hromady mykológia a horolezectvo?

Jednou z odpovedí je: Okolie mnohých skalných oblastí je mykologicky dobre preskúmané, viaceré výskumy popri lezení sú aj publikované.

Horolezectvo a mykológia majú veľa spoločného. Na oboch ma fascinuje neznámo, sú to výzvy napredovať a odhaľovať tajomstvá nepoznaného.

A čo lezenie dnes?

Lezenie je ako droga, kto jej prepadne už sa jej nezbaví. Leziem stále, s priateľmi z aktívnej minulosti a tešíme sa, že nám to stále ide.

Ďakujem za rozhovor

Milan Longauer

Technicky náročné prekonávanie skalného previsu

Rezolúcia slovenských poslucháčov lesného inžinierstva v Brne

Ako je známe, po odchode Vysokej školy baníckej a lesníckej z Banskej Štiavnice do Maďarska v roku 1919, ostalo Slovensko bez vysokého lesníckeho školstva. Tento stav trval až do roku 1939, kedy v Bratislave popri Slovenskej vysokej škole technickej vznikol aj Odbor lesníckeho a poľnohospodárskeho inžinierstva. Týchto dlhých 20 rokov na Slovensku bez lesníckeho vysokého školstva niesla ťažko lesnícka prevádzka, mladí záujemcovia o lesníctvo z gymnázií i samotní študenti lesníckeho štúdia zo Slovenska, ktorí študovali predovšetkým v Brne.

Už v roku 1921 vzniklo v Brne na Vysokej škole zemédskej študentské hnutie, ktorého iniciátormi boli slovenskí študenti, ktorí sa dožadovali lesníckeho vysokého školstva aj na Slovensku. Z tejto príležitosti napísali rezolúciu, ktorú adresovali ministrom s plnou mocou pre správu Slovenska. List bol administratívne posunutý do Expozitúry Ministerstva zemédskeho v Bratislave. Jej prijímacia kancelária list opečiatkovala príjmom dňa 21. mája 1921.

Znenie listu je s nadpisom nasledovné:

„Rezolúcia slovenských poslucháčov lesného Ing.“

A pokračuje textom s pôvodným gramatickým tvarom:

„Slovenskí poslucháči lesného inžinierstva uzniesli sa nasledovne:

Kultúrny a hospodársky záujem Slovenska núti nás k tomu, aby sme žiadali vysokú školu lesnícku, a preto predostierame túto žiadosť našim vedúcim kruhom.

Žiadame riadne vybudovanie vysokej školy lesníckej na Slovensku, a to buď jako samostatnú vysokú školu, alebo jako odbor na budúcej slovenskej technike.

Dnešný kultúrny a hospodársky stav Slovenska vyžaduje zriadenie vysokých škôl, aby bola daná možnosť zúčastniť sa slovenskému študentstvu na intenzívnejšej národnej práci, lebo len tak je možné obrozenie pomadárčeného Slovenska.

Z komplexu budov Vysokej školy zemédskej v Brne

Najväčšiu zložku nášeho národného bohatstva tvoria lesy, a to slovenské lesy, preto zdravý vývin Slovenska spočíva hlavne na riadnom lesnom hospodárstve, ktoré docielime len tým, keď slovenský lesnícky dorast bude mať príležitosť študovať práve doma, kde jeho vrodená láska k lesom bude sa môcť najlepšie vyvinúť a uplatniť.

Odlíšny ráz a poloha slovenských lesov vyžaduje, aby práve na tomto podklade bolo budované, v čom nám najlepšie vyhovuje slov. vys. škola lesnícka.

Minulého roku (20. júla 1920), keď sa jednalo o riadnom vybudovaní vysokej školy lesníckej, predostreli sme našu žiadosť slovenským poslancom, ktorí nás odriekli tým, že jakmilo Slovensko vykáže dostatočný počet stredoškolských absolventov, hneď budú žiadať, aby Slovensko dostalo vysokú školu technickú s odborom lesného inžinierstva.

Dnes, keď už vykazujeme dostatočný počet, tak stredoškolských absolventov, ako i vysokoškolských študentov, žiadame, aby naša žiadosť ešte minulého roku predostretá, bola v najkratšej dobe splnená.

Obraciame sa na P. ministra s plnou mocou pre správu Slovenska, na všetky politické strany slovenské, na slovenskú lesnícku a na celú slovenskú verejnosť, aby nás v tejto snahe čo najrozhodnejšie podporovali“.

Pod rezolúciou rozpoznávame 35 podpisov vysokoškolákov, z toho 27 čitateľných podpisov budúcich špičkových slovenských lesníkov a niekoľko nečitateľných, čo však nič nemení na skutočnosti veľkého významu tejto študentskej iniciatívy.

Z čitateľných podpisov registrujeme:

Bodický Vladimír, Mikulaj Jozef, Král Imrich, Klučár Andrej, Lipka Ľudevít, Krajčovič Jozef, Uhljár Július, Švihra Ján, Miššuth Ján, Faragula Floriš, Majling Eduard, Štimmel Ján, Biringer Anton, Droba Ľudevít, Uhlárik Martin, Druska Peter, Braxatoris Ivan, Gašparík Anton, Fodor Koloman, Mojžiš Július, Peterech Vladimír, Jesenský Fero, Juhán Ondrej, Draho Viliam, Kállay Jozef, Krébes Július a ďalších osem ne-

čitateľných podpisov.

Študenti vtedy ešte nevedeli, že Expozitúra Ministerstva zemédskeho Československej republiky v Bratislave ich rezolúciu dňa 10/12 1921 vzala na vedomie a uložila ad acta. Netušili ani to, že ich požiadavka bude realizovaná až o 18 rokov neskôr – aj to nie kvôli rezolúcii, ale kvôli štátoprávnym zmenám, vzniku Slovenského štátu, kedy si nová republika nemohla dovoliť byť bez vysokej technickej školy.

(spracované z fondov Slovenského národného archívu v Bratislave)

Viliam Stockmann

Ing. Juraj Turošík – 90 rokov od narodenia

Koncom roka si spomíname na známu osobnosť lesníckeho života na Slovensku – najdlhšie pôsobiaceho riaditeľa Tatranského národného parku, ktorý by sa v decembri dožil 90. rokov.

Narodil sa 17.12.1924 v Závadke nad Hronom v roľníckej rodine. Ako dvadsať-ročný sa zúčastnil aj s bratom Slovenského národného povstania. Absolvoval Lesnícku škola v Liptovskom Hrádku (1949), vzápätí ako politický káder Ústredný prípravny robotnícky kurz v Konopišti u Prahy (1950). Neskôr prišla na rad Stredná ekonomická škola (1960), vysokú školu lesnícku a drevársku vo Zvolene absolvoval externe roku 1965).

Svoju lesnícku prax začal v období rokov 1949 – 1950 na Povereníctve pôdohospodárstva SNR v Bratislave na odbore lesníckom ako referent pre vetrolamy, veľkoškôľky a lesotechnické meliorácie.

V rokoch 1951 – 1961 pôsobil najprv ako vedúci správy, neskôr ako riaditeľ lesných závodov v Krásnohorskom Podhradí a v Betliari. V Slovenskom kraje riešil rekonštrukciu lesných porastov v oblasti Silickej a Plešiveckej planiny a ich exponovaných stanovišť v širšom okolí.

Od roku 1961 až do roku 1987 bol riaditeľom Správy Tatranského národného parku, nepretržite 26 rokov. Funkciu riaditeľa TANAPu prevzal v období personálneho i materiálneho budovania TANAPu. V zložitých podmienkach

presadzoval zásady účinnejšej ochrany národného parku, ako aj presadzovanie lesnícko – ochranárskych princípov pri stabilizácii jeho hraníc a ochrany. Prispel k tomu aj aktívnou činnosťou v Slovenskom zväze ochrancov prírody a krajiny. Spolupracoval s poverenictvami, neskôr ministerstvami i Poradným zborom TANAPu na riešení aktuálnych problémov národného parku. Nadviazal spoluprácu s poľským tatranským národným parkom so sídlom v Zakopanem. Horská služba bola súčasťou správy národného parku, ktorá sa podieľala na jeho úlohách a Ing. Turošík bol zástancom jej integrovanej súčasťou TANAPu.

Ako uvádza vo svojich spomienkach nezákonná pastva oviec a dobytka a investičná rekreačná činnosť patrili už vtedy k hlavným problémom správy TANAPu.

Činnosť vyvíjal v rôznych ochranárskych komisiách, združeniach a spoločnostiach. Niekoľko rokov vykonával funkciu podpredsedu Ústredného výboru Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny. Zúčastnil sa medzinárodnej konferencie o ochrane prírody a národných parkov v turkménskom Ašchabade. Na základe skúseností z talianskeho NP Granparadiso a jeho botanickej záhrady, získal jej projekt, podľa ktorého sa potom postupovalo pri výstavbe botanickej záhrady v Tatranskej Lomnici. Angažoval sa na rozšírení TANAPu o Západné Tatry. Bol nositeľom štátneho a rezortného vyznamenania od Ministerstva lesného a vodného hospodárstva, tiež vyznamenania „Za vynikajúcu prácu“ od prezidenta republiky. Od roku 1971 až do politického prevratu v roku 1989 bol 18 rokov poslancom Federálneho zhromaždenia ČSSR. Bol významnou osobnosťou v histórii TANAPu.

Publikoval hojne v odborných periodikách TANAPu, jeho zborníkoch i v regionálnej tlači.

Dôchodcovské roky prežil opäť v Závadke nad Hronom. Zomrel v roku 2003 v Bratislave.

Viliam Stockmann

Ing. Ladislav Greguss, CSc. – 80 ročný

Osemdesiatročný jubilant je rodákom z lesníckej Banskej Štiavnice, kde sa narodil 1. júna 1934. Po absolvovaní gymnázia v Banskej Štiavnici pokračoval v štúdiu na Lesníckej fakulte Vysoké školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, ktoré ukončil v roku 1957.

Prvé profesionálne kroky ho viedli na Lesný závod v Bohuniciach, kde vykonával funkciu technika poľesia. Už o rok neskôr, v septembri 1958, prišiel na krátko na Výskumný ústav lesného hospodárstva. V rokoch 1959 – 1963 pracoval na Ústave hospodárskej úpravy lesa, pobočka Zvolen ako samostatný inžinier, neskôr ako vedúci inžinier pracovnej sekcie. Významný pre neho bol rok 1963, kedy po konkurznom pokračovaní nastúpil ako interný aspirant na oddelenie biológie a šľachtenia lesných drevín na Výskumný ústav lesného hospodárstva v Banskej Štiavnici. Kandidátsku dizertačnú prácu úspešne obhájil na Lesníckej fakulte VŠZ v Brne v roku 1969. Štiavnickému pracovisku LVÚ a svojej

vedeckej špecializácii – šľachteniu brestov a jedlí ostal verný až do odchodu do dôchodku. Výsledky jeho práce vzbudili zaslúženú pozornosť odborníkov doma

i v zahraničí. Od roku 1982 viedol Lesnícke arborétum v Kysihýbli. Za jeho pôsobenia sa zaznamenal výrazný pokrok v jeho obhospodarovaní, vedeckom i náučnom využívaní, ako aj v jeho propagácii vo svete.

Ing. Greguss, okrem svojho profesionálneho zamerania, má veľkú úctu a rešpekt aj pred lesníckou históriou. Jeho zásluhou sa dostalo zasluženej pozornosti zabudnutému lesníkovi Geschwindovi, priekopníkovi hybridizácie lesných drevín (1856), ktorý sa preslávil hlavne ako známy šľachtiteľ ruží.

Želáme nášmu jubilantovi, priateľovi a kolegovi predovšetkým to, čo je v tomto váženom veku najpotrebnejšie a najvzácnejšie – pevné zdravie, bystrú myseľ vo svojom odbore a nie nakoniec Božie požehnanie.

Juraj Varínsky
Viliam Stockmann

Vydarené podujatie lesníckych seniorov

Lesníckymi seniormi naplnený autobus sa vydal na cestu z Banskej Bystrice cez Brezno, Tisovec do Muráňa. Štyridsať jeden lesníckych seniorov tento rok zavítalo na Veľkú Lúku známu chovom chladnokrvných koní norík muránskeho typu pre potreby lesnej prevádzky. Aj to bolo súčasťou už tradičného exkurzného podujatia spojeného s členskou schôdzou Klubu dôchodcov pri LSR š. p. GR Banská Bystrica, ktoré sa uskutočnilo v stredu 3. septembra 2014.

Mladé kone sú tu väčšinou roka na voľnej pastve, čím získavajú dobrú kondíciu a klimatickú odolnosť. Vykonáva sa tu aj výcvik mladých koní na prácu v lese. V roku 2009 bol chov koní muránskeho typu na Veľkej lúke vyhlásený za Významné lesnícke miesto. Informoval účastníkov Vladimír Šmelko, vedúci Správy chovu koní Dobšiná, ku ktorej patrí aj dvor na Veľkej Lúke. Milou súčasťou programu bola gratulácia najstaršiemu členovi klubu Jánovi Ostrolúckemu k jeho nadchádzajúcemu životnému jubileu 90 rokov, ktoré by dosiahol v novembri tohto roku. Symbolickými darčekom boli bič, fľaška životobudíču a výsada previezť sa na povoze výlučne v dámskej spoločnosti. Tento dlhoročný lesnícky šofér, ktorý mával pod kapotou vždy mnoho konských síl

mohol si takto porovnať ako to je, keď sú k dispozícii len dve konské sily.

Krátka zastávka v sídelnej budove OZ Revúca bola venovaná návšteve pamätnej izby významného lesníka Ľudovíta Greinera. Osobitnou premiou bola možnosť ochutnať chýrečné buchty muránskej proveniencie.

Zlatým klincom programu bola návšteva Ochtinskej aragonitovej jaskyne, v rámci ktorej sme obdivovali nádheru aragonitovej výzdoby patriacu k svetovej rarite. Účastníci sa presvedčili, že táto jaskyňa oprávnené patrí medzi naše národné prírodné pamiatky ako aj medzi súčasť Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Členská schôdza klubu sa uskutočnila po chutnom guláši v lokalite Hrádok. Viedol ju predseda klubu Anton Kalina, ktorý konštatoval, že klub má v súčasnosti 63 členov, z ktorých sa podujatia zúčastnilo 41. Potom si účastníci chvíľkou ticha uctili pamiatku štyroch bývalých kolegov, ktorí odišli do večnosti (V. Kovalčík, S. Vyhňalík, O. Hudec, J. Krnáč). Vladimír Hlinka, vedúci VTÚ OZ Revúca, oboznámil účastníkov s prírodnými i hospodárskymi pomermi OZ, ktorý pozostáva zo siedmich LS a špecializovanej Správy chovu koní. Okrem iného uviedol, že hospodárenie v lesoch stále narúšajú kalamity. Na schôdzi sa predstavil nový predseda ZO OZ DLV pri LSR š. p. Banská Bystrica František Fodor, ktorý zaujal túto pozíciu po odchode Františka Suchanovského. Nasledovala družná debata lesníckych seniorov, ktorá pokračovala aj počas spiatocnej cesty do Banskej Bystrice.

Vďaka za vydarené podujatie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na jeho príprave a realizácii, menovite Výboru klubu spolu so Závodným výborom ZO OZ DLV pri LSR š. p. Banská Bystrica, ako aj sprievodným strážnym anjelom Janke Jágerčíkovej a Martinovi Žilkovi.

Július Burkovský

Národný seminár o slovenskej poľovníckej literatúre a umení

V dnešnej dobe, keď je stále väčší tlak zo všetkých strán na verejnú mienku tvrdeniami, že sa zle zaobchádza s našimi lesmi a s prírodou vôbec. Je na nás lesníkoch, poľovníkoch a všetkých, čo to s našimi lesmi, s prírodou a s jej bohatstvom myslia vážne, aby sme pozdvihli svoj hlas proti tzv. ochrancom, ktorí svojimi ne odbornými radami viac lesu a prírode škodia, ako pomáhajú.

V tomto duchu sa niesol aj národný seminár pod názvom „Poľovnícka literatúra – dôležitý nástroj pri rozvoji organizovaného poľovníctva“, ktorý sa konal dňa 9.8.2014 v Múzeu vo Sv. Antone.

Prečo informujem o konaní tohto národného seminára? Nuž preto, že lesníctvo a poľovníctvo odjakživa spolu súviselo a sú navzájom prepojené.

A je tu ešte jedna závažná príčina. Veľa členov KAPSLU (Klub autorov slovenskej poľovníckej literatúry a umenia) je z

radov lesníkov, takže máme možnosť navzájom sa podporovať a tak čeliť rôznym negatívnym vplyvom. Záujem lesníkov o členstvo v KAPSLU stúpa a okrem nás, zakladajúcich členov, sa hlásia hlavne mladí lesníci.

Na seminári sa kládol dôraz, aby sa vo väčšej miere dbalo na prezentáciu poľovníctva a lesníctva, okrem tradičných médií, rozhlasu, TV, novín a časopisov, aj

nové médiá, ako internet, TV Halali a pod. Veľký dôraz sa kládol na prezentáciu poľovníckej a teda lesníckej tvorby v literatúre, na historický vývoj literárnej tvorby, na úlohu poľovníckych a lesníckych časopisov a na novodobú tvorbu v poľovníckej a lesníckej literatúre.

Príkladom bol krst knihy básni Janky Brigantovej „Modlitby slobody“ a pripravovanie vydania „Zborníka Múzea vo Sv. Antone“ knihy O. Koudelku „Partitúry zelených lások“ a knihy Ľ. Šurinu „Srdce lesníka“.

Je len na nás, ako sa s negatívnymi tendenciami na les a prírodu vôbec vysporiadame, aby sme sa stali hodní odkazu jedného z najznámejších slovenských lesníkov Jozefa Dekrét Matejovie – „Zachovať lesy potomstvo, lebo oni sú predpokladom života na Zemi“.

Lesu zdar!

Ľudovít Šurina

Už nám chýba iba lietadlo, vrtule máme

Človek sa už od pradávna snažil prekonať sám seba a preto aj vývoj ľudstva ide stále dopredu. Všímal si prírodu, ktorá ho obkolesovala a hľadal v nej inšpirácie. Vnímal a obdivoval zvieratá s ktorými sa stretával. Jeho obdiv sa sústreďoval aj na vtáky a ticho im závidel ich tajomný a priam zázračný let a už od dávna ho chcel napodobniť a vychutnať si ten neuveriteľný pohyb vo vzduchu a pohľad na zem z výšky i odpútať sa od všetkých pozemských starostí. Prví, ktorým sa to podarilo boli bratia Orville a Wilbur Wrightovci, ktorí na začiatku minulého storočia vzlietli do vzduchu a ktorí zostrojili prvú vrtuľu, tak ako ju dnes poznáme.

Vrtuľa na lietadle DH – 50 sa nápadne podobá na našu vrtuľu

Tvar leteckých vrtúľ aj materiál, z ktorých boli vyrábané sa v priebehu vývoja letectva menil. Ak by sme chceli vypátrať úplne prvý návrh vrtule, dostali by sme sa až k Leonardovi da Vincimu, ktorý sa inšpiroval tvarom špirály. Vážnejšie sa myšlien-

Takto sú uložené v depozitári

kou vrtule ako pohonu lietacieho stroja zaoberal francúzsky matematik Jean Piere Paucton v 18. storočí. Prakticky využiteľné vrtule sa objavili až na prelome 19. a 20. storočia vďaka spomínaným bratov Wrightovcov, ktorí si uvedomili, že tvar vrtule je rovnako dôležitý ako tvar krídla. Zistili totiž, že profil listu vrtule by mal byť podobný profilu krídla a použili výsledky z predchádzajúcich experimentov s krídlami v ich aerodynamickom tuneli. Tiež zistili, že uhol nábehu listu sa musí po jeho dĺžke meniť a tak bolo nevyhnutné list mierne skrútiť. Takto vznikol ich prvý vrtuľový list, ktorý vykazoval len o 5 percent menšiu účinnosť ako dnešný moderný ek-

vivalent o viac ako sto rokov neskôršie. Na začiatku vývoja, ale aj dlho po ňom bolo najpoužívanejším materiálom na výrobu lietadiel drevo, preto iste nebude žiadnym prevrpením, že i letecké vrtule boli drevené. Najvhodnejším drevom na výrobu drevených vrtúľ je jaseň, buk alebo borovica. Drevo používané na výrobu vrtúľ musí spĺňať niekoľko prísnych kritérií týkajúcich sa hustoty, pevnosti, obsahu vody a výskytu rastových defektov. Neskôr sa začali vyrábať vrtule z vrstveného dreva, kde sa ako polotovar používal drevený blok lepený z lamiel s rozličnými hrúbkami. Skladba a hrúbka lamiel sa určovala tak, aby koncový profil špičiek listov obsahoval niekoľko samostatných lamiel. Takéto ukladanie lamiel do základného bloku zaručovalo po opracovaní základného bloku stálosť tvaru vrtule. Pri skladaní základného bloku vrtule sa museli jednotlivé lamely krížiť minimálne pod uhlom 10°. Dokončená vrtuľa musela mať dostatočne odolnú povrchovú úpravu, ktorá zabezpečovala ochranu vrtule pred abrazívnymi vplyvmi prostredia a tiež ochranu proti starnutiu a degeneratívnym zložkám slnečného žiarenia. Nároky na lietadlá, nevynímajúc vrtule, stále rástol a tak už v priebehu 2. svetovej vojny boli drevené vrtule takmer vytlačené kovovými. Koncom vojny sa objavili plastové vrtule a v osemdesiatych rokoch 20. storočia sa začali bežne používať vrtule z kompozitných materiálov.

Dvojlistová vrtuľa odpočíva v regáli medzi debnárskymi výrobkami

Prečo toľko informácií o leteckých vrtuliach? Pretože aj Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene ochraňuje a teraz aj týmto publikačným spôsobom prezentuje drevené lietadlové vrtule, o ktorých by nám bolo pomerne ťažké vytvoriť nejaké obsiahle curriculum vitae. Môžeme však s istotou povedať, že ide o zaujímavé, ojedinelé a špecifické výrobky z dreva. Dnes v ére plastov a nových materiálov si ani nevieme predstaviť čo všetko bolo v minulosti z dreva vyrábané. Múzeum získalo vrtule ako dar od Drevárskej fakulty Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene v decembri 1965. Do zbierkového fondu boli zapísané ako prvý prírastok roku 1966 pod evidenčným číslom 2529. Či boli vrtule na

Znak firmy Aero

škole vyrobené, čo je asi málo pravdepodobné, alebo ich škola získala priamo od výrobcu sa nám nepodarilo zistiť. Čo je však takmer isté je fakt, že ich na vysokej škole používali vo vyučovacom procese ako názorné ukážky postupu výroby lietadlových vrtúľ na Katedre mechanickej technológie dreva. študenti mohli tak, ako aj my, vidieť polotovar – základný blok zlepený z lamiel vrstveného dreva, takmer opracovaný tvar a konečný tvar s povrchovou úpravou a spevnením naj-

Základný blok lepenej leteckej vrtule

viac namáhaných častí vrtule. Kolekciu dopĺňa dvojlistová vrtuľa, o ktorej by sa dalo predpokladať, podľa spôsobu a typu opotrebenia, že bola používaná a že má za sebou stovky, ba až tisícky kilometrov vo vzduchu. Pri tejto môžeme s istotou povedať, že bola vyrobená firmou Aero Vodochody, ktorá vznikla v roku 1919. Vrtuľa bola vyrobená v druhej štvrtine 20. storočia a bola určená pre dvojplášňiky, ktoré lietali aj v 2. svetovej vojne. Možno aj naša vrtuľa má nejakú bojovú históriu a zaslúžila sa o oslobodenie nášho Slovenska. Ale to sú len dohady, nechajme ju a jej „kamarátky“ teda odpočívať v depozitári, kým nepríde čas, aby sa s nimi mohli zoznámiť aj budúce generácie.

Mária Rošková
LaDM, Zvolene

Milé deti,

konečne je tu teplá, farebná jeseň, krajšia ako celé leto, počas ktorého som od vás dostal veľké množstvo pekných kresbičiek na tému LESNÍK a JEHO PRÁCA. Spolu s mojimi kamarátmi lesnými zvieratkami sme vybrali tie najkrajšie. Bolo to veľmi ťažké, ale najviac sa nám páčili kresbičky, ktoré ste maľovali vy, deti samé, alebo len s maličkou pomocou rodičov. Ďalšie tri ocenené kresbičky predstavím dnes

a posledné štyri v nasledujúcom čísle časopisu LESNÍK. Knižku V slovenských revíroch od Ivana Kňaze posielame Ľubke z Trnavy, Tatianka z Trnavy a Lucke z Ostrého Grúňa.

Stále sa teším na vaše kresbičky na tému S LESNÍKOM NA HUBY, ktoré mi môžete posilať

do 15. novembra na adresu: LESY SR, š.p., Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica. Každý kto na svoju kresbičku nalepí kupónik z časopisu, dostane malý darček.

Teším sa na Vaše kresbičky.

Jazvec Mišo

Zasmejte sa

- Ako zistíte, že s počítačom pracovala blondínka? Na monitore je bielitko.

- Ako zistíte, že s tým počítačom pracovala iná blondínka?

Cez vybielené miesto je niečo napísané.

Vyrazí jeden Slováč z bodu A do bodu B rýchlosťou 90 km/hod. Vyrazí druhý Slováč z bodu B do bodu A rýchlosťou 120 km/hod. Kde sa stretnú? Odpoveď: V krčme!

Mišo príde na parkovisko a zbadá, že do jeho auta ktosi nabúral. Za stieračom však nájde odkaz. Číta: „Keď toto píšem, sleduje ma asi tucet ľudí. Myslia si, že sem píšem svoje meno, telefón a číslo poisťky. Ale nepíšem...“

Chlapík si kúpi nového Hummera H2. Dôjde na pumpu a začne tankovať. Tankuje hodinu, dve hodiny, tri hodiny. Stále tankuje. Pumpárovi to

už začína byť blbé, tak vyjde von a kričí: - Šéfe, a čo takto vypnúť motor?

Nemecký inštitút porovnával kvalitu ciest v Európe. Zistil, že v porovnaní s ostatnými krajinami má Slovensko cesty na jednotku... Problém však nastáva, ak zaradíte dvojku, alebo vyšší prevodový stupeň.

V správach hovorili, aby každý, kto vyrazí na cesty v tomto počasí, mal mať so sebou: - rozmrazovač - snehové reťaze - lopatu - ťažné lano - baterku - deku - hever a náhradné koleso... No, vyzeral som ráno v autobuse ako debil...

- Starý, všetci susedia už majú auto, iba my nie. - No tak my zomrieme ináč.

Ide zajačik z krčmy a zaspí na poli. Okolo idú dvaja vlci a pobijú sa o neho. Zajac sa ráno zobudí a vidí okolo seba roztrhaných vlkov. Spokojne sa ponahačuje a zamrmle si: nesmiem toľko piť, potom neviem, čo robím.

Sudoku

		6	7				1
	2	9	3				
1			4				
	1		2			3	4
		8	4		7	9	
4	9		1			7	
			9				2
				5	1	9	
7				8	5		

8			7	1	5			4
		5	3		6	7		
3		6	4		8	9		1
		6		5			4	
			8		7			
	5			4			9	
6		9	5		3	4		2
			4	9		2	5	
5			1	6	4			9

Uveríte?

Diviačia svorka alebo plávajúce diviačiky

Táto sezóna priniesla veľa zvláštností, ktoré si všimli aj mnohí návštevníci lesa. Jednou z nich je aj kamarátstvo mladej sučky bavorského farbiara Lary s čriedou mladých diviačikov, ktoré prišli o svoju matku pri zrážke s autom. Túto čriedu si hneď po jej objavení privlastnila a stala sa z nich „diviačia svorka“ na čele s poľovníckym psom. Bežne ich môžete vidieť pri vzájomných pretekoch nielen po lese či blízkom okolí, ale tiež pri prekonávaní vodnej plochy nachádzajúcej sa v spomínanej oblasti. Pri dlhšom pozorovaní zistíte, že vytrénované diviačence preplávajú spomínaný rybník omnoho rýchlejšie ako vodiaca fenka. Každý večer sa sústreďujú v okolí pšej búdy a stali sa turistickou raritou spomínanej oblasti.

Naše zariadenia

Interventka Livovská Huta

Milan Longauer

Chata s kapacitou štyri lôžka (2x 2-lôžková izba). V chate je elektrina, teplá voda, sporák, kuchyňa, chladnička, rýchlovarná kanvica, sprchovací kút.

Lokalita sa nachádza v srdci Čergova, na úpätí najvyššieho vrcholu - Minčol (1157 m n. m.). Vytvára podmienky pre pešiu turistiku, cykloturistiku, ako aj pre akékoľvek športy, ktoré sa dajú prevádzať v krásnej prírode. Národná prírodná rezervácia Čergovský Minčol bola vyhlásená v roku 1986, má rozlohu 171 ha. Chránené územie sa nachádza na vrcholovom hrebeni, prevažne v jeho severovýchodnej časti. Rezervácia bola vyhlásená na ochranu typickej horskej karpatskej kveteny. Na juhovýchodných svahoch Minčola v závere doliny riečky Tople s jej prameniskom sa nachádza národná prírodná rezervácia Pramenisko Tople. Na vrchole je hraničný bod troch okresov vo forme betónového pylónu. Minčol ponúka krásny panoramatický rozhľad na pohorie Čergov, Busov, Ondavskú vrchovinu, Lubovniansku vrchovinu s hradom Ľubovňa aj Tatry.

Livovská Huta je horská obec v pohorí Čerchov v pramennej oblasti Tople. Výrazne členitý hornatinný povrch zalesneného chotára s hlbokými dolinami tvoria vrstvy treťohorného flyšu.

Obec vznikla v 17. storočí na panstve Hertník. V 18.-19. storočí patrila Anhaltovi. Prvá písomná zmienka je doložená z roku 1773 ako Hutta. Začiatkom 18. storočia pracovala v chotári sklárska huta na výrobu fliaš. S prestávkami bola v prevádzke do roku 1906, od roku 1856

mala brusiareň. Od 19. storočia bola v obci vodná píla. Obyvatelia boli plátnenníci a pracovali v lesoch. Po zániku sklárne sa časť obyvateľstva vysťahovala do Kružľovskej Huty, pomocní robotníci pracovali na niekoľkých miestnych pilách. Časť pracovala v lesnom hospodárstve, časť v priemyselných podnikoch v Bardejove. Pôdu obrábali súkromne hospodáriaci roľníci. V obci sa nachádza potočná radová zástavba z 19. storočia. Sú to zrubové stavby so vstupným pitvorom, prednou a zadnou izbou, s valbovou šindľovou strechou a s podstreším, ktoré sa využívalo ako skladový priestor. Vchody do pivníc a domy nad

oknami mali bodovú výzdobu. Obec mala valchu na súkno - (stavba alebo prístavba, miestnosť mlyna, v ktorej bolo umiestnené mechanické zariadenie na splstovanie vlnenej tkaniny). Technickú pamiatku - valchu z Livova na vodný pohon si môžete prezrieť v skanzene v Bardejovských Kúpeľoch. V obci je postavený kostol sv. Jakuba z roku 1937 a pamätník obetiam 2. svetovej vojny. LESY SR, š.p. OZ Prešov a Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene pri príležitosti 120. výročia narodenia profesora Júliusa Komárka dňa 23. 8. 2012 v Livove slávnostne odhalili Významné lesnícke miesto Komárkova chata.

Receptár

Kačka na broskyniach

Suroviny:

1 kačka, 30 g zázvoru, 2 strúčiky cesnaku, 5 PL medu, 2 PL sójovej omáčky, 75 g arašidov, čili paprička, 2 PL oleja, 1 KL limetkovej kôry, 1 KL limetkovej šťavy, 4 broskyne, šťava z pomaranča

Postup prípravy:

Kožu na umytej kačici narežeme asi s 2 cm odstupmi. Takto pripravenú kačicu potrieme polovičkou marinády pripravenej z nadrobno nasekaného očisteného zázvoru a dvomi strúčikmi cesnaku zmiešanými so 4 PL medu a 2 PL sójovej omáčky. Kačicu pečieme v rozohriatej rúre pri teplote 180 °C asi 90 minút. Po hodine pečenia mäso potrieme zvyšnou marinádou.

V miske zmiešame 75 g solených arašidov nasekaných nadrobno s kúskom papričky čili, 2 PL oleja a 1 PL medu. Pridáme ešte 1 KL strúhanej limetovej kôry a 1 KL limetovej šťavy. Broskyne nakrájame na plátky a pokvapkáme šťavou z 1 pomaranča. Mäso servírujeme nakrájané na plátky spolu s broskyniami a orieškovou pastou.

Dobrú chuť

Chronické odumieranie jaseňov

Problematika odumierania jaseňov, predovšetkým mladín do 30 rokov sa netýka len Slovenska ale celej Európy. Ochorenie sprevádzané 10 – 90 % defóliáciou (stratou listov) je spôsobené predovšetkým hubou *Chalara fraxinea*. Táto huba napáda len rod *Fraxinus* a neinfikuje iné dreviny. U mladších stromov (do 10 rokov) sa toto ochorenie prejavuje odumieraním stredného výhonku v praslene. Na napadnutých stromoch dochádza k rozširovaniu nekrózy kôry z miesta pripojenia výhonku na hlavný kmeň. Poškodenie pripomína spálenie jarným mrazom – čo sa často zamieňa v škôlkach pri výsadbách. Tento spôsob poškodenia jaseňov sa prvýkrát objavil v Poľsku v roku 1992 (Kunca et al. 2013).

V roku 2006 Kowalski prvýkrát popísal nepohlavné štádium (*Chalara fraxinea*) pôvodcu chronického ochorenia jaseňov, kým pohlavné štádium čiašočka jaseňova (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) popisali až v roku 2010. Táto patogénna huba rastie v letnom období na listových stopkách v opade z minulého roka, odkiaľ sú spóry rozširované vetrom do okolia v júli a auguste. Pôvod tohto patogénneho škodcu zatiaľ nie je ozrejmený. Predpokladá sa, že pochádza z Ázie a že japonský druh *Fraxinus mandschurica* je pravdepodobne totožný s európskym druhom *Hymenoscyphus pseudoalbidus* (Kunca et al. 2013).

V Európe zatiaľ neexistuje účinné metódy obrany a viacerí autori uprednost-

ňujú drevnú hmotu asanovať spálením. Prvýkrát bolo zaznamenané odumieranie jaseňov vo veľkom počte v Poľsku v roku 1992. Neodumierali len jasene v lesných porastoch a škôlkach, ale tiež jasene v intravilánoch miest a obcí, pričom napadnutie jaseňov na jednej lokalite bolo takmer 100 %.

Táto huba doposiaľ spôsobila rozsiahle škody na populácii jaseňov v kontinentálnej Európe, vrátane predpokladanej straty medzi 60 -90 % jaseňov v Dánsku. Skúsenosti z iných častí Európy naznačuje, že patogénna huba môže veľmi rýchlo zabiť mladé jasene (v rámci jedného vegetačného obdobia príznakov stále vidieť), zatiaľ čo staršie stromy majú tendenciu sa brániť po určitú dobu až dlhodobej expozícii.

Prvé zmienky o chradnutí jaseňov sú uvádzané zo začiatku 90. rokov z Litvy a Poľska, od polovice 90. rokov z Lotyšska

a Estónska. Od začiatku tohto tisícročia odumierajú jasene v Nemecku, Dánsku a Švédsku. *Chalara fraxinea* bola následne potvrdená z Nemecka (Schumacher et al. 2007), Švédska (Thomsen et al. 2007), Rakúska (Halmschlager & Kirisits 2008), Maďarska (Szabo, 2008), Nórska (Talgå et al. 2009), v Belgicku (Chandelier et al. 2011) Chorvátsku (Baric et al. 2012) a v roku 2013 na Ukrajine (Davydenko 2013). Vo Veľkej Británii sa *Chalara fraxinea* vyskytla vo februári v zásielke infikovaných stromov odoslaných zo škôlky v Holandsku do škôlky v Buckinghamshire, Anglicko (www.forestry.gov.uk).

Anna Sliacka

Baric L., Županic M., Pernek M. & Diminic D. 2012: First records of *Chalara fraxinea* in Croatia – a new agent of ash dieback (*Fraxinus* spp.). *Journal of Forestry Society of Croatia*, 136, 461-468.

Chandelier A., Delhay N. & Helson M. 2011: First report of the ash dieback pathogen *Hymenoscyphus pseudoalbidus* (Anamorph *Chalara fraxinea*) on *Fraxinus excelsior* in Belgium. *Plant Disease* 95, 220.

Davydenko K., Vasaitis R., Stenlid J. & Menkis A. 2013: (submitted manuscript). Fungi in foliage and shoots of *Fraxinus excelsior* in eastern Ukraine: a first report on *Hymenoscyphus pseudoalbidus* (no journal provided).

Halmschlager E. & Kirisits T. 2008: First report of the ash dieback pathogen *Chalara fraxinea* on *Fraxinus excelsior* in Austria. *Plant Pathology* 57, 1177.

Kowalski T. 2006: *Chalara fraxinea* sp. nov. associated with dieback of ash (*Fraxinus excelsior*) in Poland. *Forest Pathology* 36, 264-270

Kunca a., Findo S., Galko J., Gubka A., Kaštier P., Konôpka B., Leontovych R., Longauerová V., Mařová M., Nikolov C., Rell S., Vakula J. & Zúbrik M. 2013: Usmernenie lesníckej ochrannárskej služby k chronickému hynutiu jaseňov. NLC, Lesnícky výskumný ústav Zvolen LOS. 12 pp.

Pest Risk Analysis for *Hymenoscyphus pseudoalbidus* (anamorph *Chalara fraxinea*) for the UK and the Republic of Ireland 2013: 128 pp (www.forestry.gov.uk).

Schumacher J., Wulf A. & Leonhard S. 2007: Erster Nachweis von *Chalara fraxinea* T. Kowalski sp. nov. Deutschland – ein Verursacher neuartiger Schäden an Eschen. *Nachrichtenblatt des Deutschen Pflanzenschutzdienstes* (Braunschweig), 59, 121-123.

Szabo I. 2008: First report of *Chalara fraxinea* affecting common ash in Hungary. *New Disease Reports. Plant Pathology*, 58, 797

Talgø V., Sletten A., Brurberg M.B., Solheim H. & Stensvand A. 2009: *Chalara fraxinea* isolated from diseased ash in Norway. *Plant Disease* 93, 548.

Thomsen I.M., Skovsgaard J.P., Barklund P. & Vasaitis R. 2007: Svampesygdrom er årsag til toptørre i ask [A fungal disease is the cause of ash dieback]. *Skoven* 05/2007, 234-236.

Kalendár historických udalostí

október 2014

2. október 1867 – Ministerstvo financií vydalo výnos, ktorým schválilo nový učebný plán a dočasný štatút Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Súčasne bol za zastupujúceho profesora vymenovaný lesmajster Jakub Lázár a lesný praktíkanti Ľudovít Fekete a Žigmund Nikel sa stali dočasnými pomocnými profesorami. Ministerstvo tiež odsúhlasilo prechod poľesia v Kysihýbli do správy Akadémie a odobrilo aj návrh profesora Wágnera, aby sa od začiatku školského roku 1867/68 prednášalo na lesníckom odbore po maďarsky.

1. október 1948 – V rámci reorganizácie lesníctva (po februári 1948) boli zrušené všetky riaditeľstvá štátnych lesov. Na nové riaditeľstvá boli povýšené dovtedajšie správy, ktoré boli podriadené priamo Ústrednému riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v Bratislave. Vznikol tak dvojstupňový systém riadenia: ústredné riaditeľstvo – riaditeľstvo (ďalej sa delilo na poľesia a lesné ochranné obvody), ktorého zmyslom bola decentralizácia, samostatnosť a zníženie administratívy.

1. október 1951 – Zrušený bol národný podnik Československé štátne lesy, vzniklo samostatné ministerstvo a na Slovensku Poverenstvo lesov a drevárskeho priemyslu. Zároveň boli zrušené i lesné závody a pestovanie lesa sa odčlenilo od ťažby. V rámci poverenctva vznikla Hlavná správa lesov (starala sa o obnovu, pestovanie, ochranu lesov a o dohľad na odborné

spravovanie neštátnych lesov), Hlavná správa lesného priemyslu (riadila ťažbu), Hlavná správa drevárskej prvovýroby (riadila piliarsku výrobu) a Hlavná správa drevárskej druhovýroby, ktoré sa starala o drevársky priemysel.

1. október 1994 – V súvislosti s prispôbovaním riadenia štátnych lesníckych podnikov trhovému hospodárstvu prebehol prvý krok ich komplexnej reorganizácie, ktorým bolo zrušenie malých štátnych lesníckych podnikov a ich začlenenie do veľkých podnikov. Pod Západoslovenské lesy, š. p., Bratislava tak prešli Lesy Topoľčianky, š. p., Lesy Malacky, š. p. a Lesy Smolenice, š. p., k Stredoslovenským lesom, š. p., Banská Bystrica boli pričlenené Lesy Beňuš, š. p. a Východoslovenské lesy, š. p., Košice prevzali Zamagurské lesy Podolíneč, š. p..

Druhým krokom reorganizácie bolo následné zlučovanie odštepných lesných závodov podľa územno-organizačného princípu.

29. október 1999 – Po zápise do obchodného registra začal svoju činnosť štátny podnik LESY Slovenskej republiky, ktorý bol založený 1. júla toho istého roku. Podnik, ktorý viedol riaditeľ Ing. Blažej Možucha, obhospodaroval lesy vo výmere 1 038 582 ha, t. j. 52 % rozlohy lesov Slovenska.

Marek Vanga, LDM Zvolen

Životné jubileá

október 2014

50 rokov

Ing. Vaňo Miloš,
vedúci LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza
Ing. Bošková Eva,
referent ekológie, lesoturistika – OZ Trenčín

Ing. Podlucky Vladimír,
technik, LS Kšinná – OZ Trenčín

Ing. Maraček Jozef,
technik, LS Žarnovica – OZ Žarnovica
Mihálik Roman,

vedúci LO, LS Poľana – OZ Kriváň

Ing. Lancoš Gabriel,
technik, LS Koškovce – OZ Vranov nad Topľou

60 rokov

Kopček Ľudovít,
vedúci ES Bánovce nad Bebravou – OZ Trenčín

Ing. Ďurajka Jozef,
vedúci LO, LS Žilina – OZ Žilina

Ing. Hochel Andrej,
dispečer dopravy dreva – OZ Revúca
Biroš František,

technik, LS Zámutovej – OZ Vranov nad Topľou

Sejna Michal,
technik, LS Remetské Hámre – OZ Sobrance

Ing. Boháčik Pavol,
VORŠ – správa majetku a majetkové vzťahy – GR BB

Pracovné jubileá

október 2014

20 rokov

Ing. Revilák Jozef,
vedúci LS Ratková – OZ Revúca
Ing. Staňová Jana,
VORŠ – oblastný kontrolór – GR BB

25 rokov

Ing. Hasillová Katarína,
technik, LS Kamenín – OZ Levice
Siman Miloš,
vedúci LO, LS Jelšava – OZ Revúca

30 rokov

Pixiades Imrich,
vedúci LO, LS Modrý Kameň – OZ Levice

Ing. Ondrušová Vlasta,
technik, LS Brusno – OZ Slovenská Ľupča
Ing. Lipka Marián,
vedúci ekonomicko-obchodného úseku – OZ Prešov

Ing. Vaľovský Ján,
vedúci LS Hanušovce – OZ Prešov

35 rokov

Ing. Tóthová Mária, VORŠ – plánovač, analytik – GR BB

40 rokov

Biroš František,
technik, LS Zámutovej – OZ Vranov nad Topľou

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Vorčák Jozef,
vedúci LO, LS Oravská Polhora – OZ Námestovo

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Svitok Marián,
referent vnútornej správy, BOZP, PO – OZ Prievidza

Rubriku spracovala Helena Turská

Opustili nás

Ján Ostrolucký,
vo veku 89 rokov

Ing. Štefan Stašiov
vo veku 79 rokov

bývalí pracovníci
Stredoslovenských lesov

a

Pavel Hukel
vo veku 71 rokov
bývalý pracovník OZ Kriváň

Čeť ich pamiatke.

Storočná „historická“ budova v centre Banskej Bystrice

Budova Generálneho riaditeľstva LESOV Slovenskej republiky

Len málokto z obyvateľov a návštevníkov Banskej Bystrice vie, že nedávno zrenovovaná historicky pôsobiaca budova Generálneho riaditeľstva LESOV Slovenskej republiky na Námestí SNP je pomerne nová. Počas prebiehajúcich troch rokov oslavuje svoju prvú storočnicu. Budova GR spolu s budovami pochádzajúcimi z 15. a 16. storočia je súčasťou radovej zástavby ohraničujúcej námestie a tvorí historické jadro mesta.

Prečo teda len 100 rokov?

Súčasná budova Generálneho riaditeľstva LESOV Slovenskej republiky bola vybudovaná v rokoch 1913-1916 počas prvej svetovej vojny za vlády Františka Jozefa I. Bola postavená na troskách asanovanej budovy Kammerhofu (Komorský dom – od 1546 sídlo banskej komory), ktorý už v XIV. storočí patril rodine Karlovcov a neskôr sa stal majetkom ďalších významných rodín. Súčasťou Kammerhofu, najväčšieho domu na námestí, bola tiež Národná ulica tvoriaca nádvorie domu. V priebehu desiatok rokov budova slúžila viacerým rodinám a neskôr sa stala sídlom mnohých riadiacich orgánov: banskobystrickej komory (od r. 1546), riaditeľstva majetkov (od r. 1871) a od r. 1881 Uhorského kráľovského riaditeľstva...

-25-

